

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sűr. ycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egyes példány ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.
Bucurestiben 50 banival több

Harc a békepalotában

Még füstölögtek az elpusztított városok romjai, még nedves volt a föld a fel nem száradt vértől és még a gyűlölet gomolygó köde ülte meg az emberek lelkét, amikor a békéért sóvárgók egy varázsszót dobtak a köztudatba, amely fényével belehasított a ködbe és ragyogásában úgy érezte az Ember, akinek a véres hat esztendő beléidegzette lelkébe a gyűlöletet, hogy magára talált. Ez a szó volt a: Népszövetség.

Ez a szó békét és reményt jelentett akkor. Ez a szó megtanította az embereket visszatekinteni és meggyűlölni a gyűlöletet, megtanította reménykedni és bizni. Összeült a Népek Szövetsége, hogy ne legyen többé háboru, hogy a nemzetek közötti ellentéteket igazságosan, mindenkinek megalégedésére, intézzék el, hogy eltávolítsák az embereket, a népeket a háborunak, ennek az ősi, kegyetlen, barbár „igazságtévőnek” vágyától és szeretetétől. Hozzászoktatni a népeket a huszadik század kulturájához és ahhoz, hogy nem ágyudörgéssel és fegyvervillogatással, hanem békével és megértéssel állhatunk csupán a haladás szolgálatába. Ezt vártuk a Népszövetségtől.

Beismerjük, nagy feladat elé állottak azok az urak, akik a gyűlölet lángjának lokalizálását tűzték ki célul maguk elé. A trianoni békeszerződés által felkavart hullámok nagy akadályai voltak ennek a célnak, azonban a Népszövetség politikusai bátran szembeszálltak az akadályokkal és dolgoztak, dolgoztak esztendőken keresztül. Összeültek tavasszal, ősszel, télen, vitáztak, szónokoltak, féltékenykedtek és banketteztek.

Sok jóindulatu fellángolás, békéért való lelkesülés fulladt a Népszövetség ülésein a megnemérés mocsarába, ahol eddig csupán a multak hibáit óhajtották korrigálni. Új problémák nem igen akadtak, amelyek próbakövel lettek volna a Népszövetség létjogosultságának. Most azonban világpolitikai szempontból aránylag jelentéktelen probléma került a Népszövetség ülése elé. Ez a probléma a magyar optánször, ahol Románia és Magyarország közötti vitában kell igazságot tenni.

Ezt a jelentéktelennek látszó pört az egész világ élénk figyelemmel kíséri. Ebben a pörben kell megmutatnia a Népszövetségnek, hogy ítéletével megnyugvást hoz, mert a Népszövetség presztízse megköveteli, hogy bármilyen ítéletet is hoz, annak igazságosnak kell lennie és megalégedést hoznia a vitázó felek szempontjából. Ezekkel szemben még az ítélet kihirdetése előtt megállapíthatjuk, hogy a Népszövetség nem tölti és nem töltheti be igazi hivatását. Ahelyett, hogy elsimitaná, felkavarja a trianoni békeszerződés által okozott elégedetlenséget. Bármilyen legyen a döntés, meg kell állapítanunk, hogy a Népszövetség nem elégíti ki a hozzája fűzött reményeket, mert önmaga önmagában sem képes megteremteni a békét és a megértést. Akkor mit várhatunk tőle azok a népek, amelyek igazságért és békéért sóvárognak annyi esztendő óta.

A Népszövetség elhalasztotta a döntést az optánszörben.

Rendkívül izgalmas tárgyalások a két fél kibékítésére. — Chamberlain a nyílt ülésen engesztelhetetlennek minősítette Magyarországot magatartását.

A tanács egyhanguan elfogadta a hármass bizottság javaslatának első részét.

(Az Aradi Közlöny genti tudósítójának távirata.) Feszült érdeklődéssel várja Európa közvéleménye a népszövetségi tanács döntését a román-magyar birtokperben, amely egyike a legnehezebb kérdéseknek, amelyek eddig a Népszövetség elé kerültek. Szombaton Apponyi Albert gróf fejtette ki hatalmas beszédében a magyar álláspontot, amely oda konkludált, hogy a magyarok nem fogadják el a hármass bizottság javaslatát.

Titulescu nagy beszéde.

Utána Titulescu, Románia megbízottja szólalt fel. Leszögezte elsősorban, hogy az agrár-vita nem jogi, hanem politikai probléma. A népszövetségi tanácsot nem lehet arra kényszeríteni, hogy a döntőbírákat olyan feltételekkel nevezze ki, amelyek nem egyeztetetők össze a tanács legfőbb feladatával: a béke fenntartásával.

A Romániát fenyegető bolsevista forradalom kényszerítette a román állam vezetőit arra, hogy a már a háboru előtt tervezett agrárreformot teljesen új és az idők követelményeinek megfelelő feltételek mellett vigye keresztül. Ez a kérdés döntően érinti egy nép társadalmi békéjét és így nem lehet ezekre a tényekre formális kifogásokkal válaszolni. Románia sohasem ismerte el ezzel a kérdéssel kapcsolatban a döntőbírák illetékességét és megmarad

ama álláspontja mellett, hogy a döntőbírák túllépte hatáskörét akkor, amikor ebben az ügyben ítélni akart. Az egyetlen szóba hozható fórum a népszövetségi tanács. Ha a kérdést a magyarok javaslatához képest Hágába utalják a nemzetközi bíróság elé, Románián nincsen segítve, mert a tanács ezt a javaslatot már 1923-ban elutasította azzal, hogy ez nem jogi, hanem politikai probléma. Javasolja a hármass-bizottság jelentésének elfogadását. Ha a tanács a javaslatot elfogadja, kéri, szólítsák fel Romániát a döntőbírákban való részvételre és ennek a döntőbíráknak a hatásköréből vonják ki a kisajátítások legtöbb esetét, amennyiben az az agrárreform keretébe tartozik és kizárólagos belügye Romániának.

Titulescu után Chamberlain szólalt fel, aki leszögezte, hogy sem a román, sem a magyar álláspontot nem teszi a magáévá. A tanácsnak mindig az volt a célja, hogy megóvja a döntőbírák tekintélyét és ő maga is el akarja kerülni azt a látszatot, mintha be akarna avatkozni a döntőbírák jogi határozataiba. Paul Boncour a javaslat elfogadása mellett szólalt fel, míg Stresemann a magyar állásponthoz csatlakozik és a hágai nemzetközi bíróság véleményének a kikérését tanácsolja. Ezután élénk vita keletkezett, amely este nyolcig elhúzódott és ekkor véget ért az ülés.

Kompromisszumos tanácskozások

A mai ülés elé általános várakozással néztek. Chamberlain és Stresemann tegnap hosszasan tárgyaltak az optánször ügyében. A román delegáció körében az a kívánság merült fel, hogy a tanács halassza el a döntést. Stresemann technikai kompromisszumot ajánl pénzügyi alapon, azonban ezt az ajánlatot nem tartják célravezetőnek, mert a román és magyar kormány egyaránt presztizskérdésnek tekintik a saját álláspontja elfogadását. A legnagyobb érdeklődést az a kiszivárgott hír keltette, hogy új javaslat készül a súlyosan kiélezett kérdés megoldására. A javaslat részletei még nem ismeretesek, de a beavatottak szerint bizonyos, hogy csak kétféle megoldásról lehet szó. A tanács határozattal állást foglal a döntőbírák viszályban a hármass-bizottság javaslatának, vagy egy másik kompromisszumos javaslatnak az elfogadásával. A második megoldás az, hogy a kérdést a nemzetközi állandó döntőbírák elé utalja. Ezért nagy érdeklődéssel tekintenek a döntés elé, amelynél a tanács vagy maga határoz a döntőbírák illetékességéről, mint azt Románia kéri, vagy átteszi az ügyet precizitózis végett a hágai nemzetközi bírósághoz, mint Magyarország kívánja.

Hangulat a magyar álláspont mellett.

A Chamberlain környezetéből kiszivárgott hírek szerint Chamberlainra meglepetésszerűen hatott Stresemann állásfoglalása és ellenállása

a birtokperben. Chamberlainnek nincsen kifogása az ellen, ha a tanács magáévá teszi a hármass-bizottság álláspontját, még abban az esetben is, ha a javaslat második részét, amely Apponyi szerint szankcióhoz hasonló álláspontot foglal magában, függőben tartja. A jogi vitát pedig afelett, hogy a vegyes választott bíróság a román-magyar liquidációs ügyben túllépte-e hatáskörét, a hágai bírósághoz utalja. Ez azonban a román delegáció ellenszegülését vonja maga után, miután a román álláspont szerint semmiesetre sem egyeznek bele abba, hogy a nemzetközi törvényszék legyen a döntésre illetékes. A hangulat tegnap úgy alakult ki, hogy nincsen más megoldás, mint a magyar álláspont honorálása, amelyet Stresemann is melegen támogat. Igen tekintélyes delegátusok fejezték ki ama véleményüket, hogy a tanács nem lehet döntőbíró és a kérdést Hágába kell utalni, mert máskülönben alássa a választott bíróság elvének tekintélyét.

Ma délelőtt azután folytatták a vitát a népszövetségi tanácsban. Elsőnek Scialoja olasz delegátus szólalt fel, aki leszögezte, hogy nézete szerint a tanács számára bizonyos kényszer áll fenn, hogy eleget tegyen úgy a román, mint a magyar álláspontnak. Villegas elnök ezután a hármass-bizottság javaslatát fejtegette és azt indítványozta, hogy a javaslat első részét, azaz a két félhez inté-

zett ajánlatokat bocsássák szavazás alá. A második részt, a visszautasítás esetére szóló következményeket, válasszák külön és adjanak időt a feleknek arra, hogy a decemberi ülészig újból áttanulmányozzák a kérdést. Ekkor közölnék kormányaik véleményét, mikor hozható meg a tanács döntését az előterjesztett nézetek figyelembevételével. Szavazás előtt Apponyi újból felszólalt.

„Moszkva örülni fog...”

Felszólalásában kifejtette, hogy miért nem járulhat hozzá ezekhez a módosításokhoz sem. Lényegében megismételte korábbi előterjesztését és utalt arra, hogy a javaslat nem beszél világosan a kártalanítási kérdésben.

— Moszkva öröme igen nagy lesz —

Chamberlain éles támadása Magyarországnak ellen.

Apponyi után Chamberlain, mint a hármas-bizottság előadója szólalt fel és igen élesen kelt ki Magyarországnak ellen. Szokatlanul izgatott hangon adta elő mondanivalóját és azzal vádolta meg Magyarországot, hogy ebben az évek óta folyó vitában engesztelhetlenséget tanusított és a mai napig sem engedett semmit álláspontjából. A tanács a népszövetségi paktum 11-ik szakasza alapján ült össze és csupán azt tette, amire lehetősége. Ezen jogát a magyar delegáció sem vonta kétségbe. Összehasonlította ezután Románia és Magyarország magatartását a konfliktus ügyében és megállapította, hogy Románia a konfliktusban jóval békélyesebb magatartást tanusított, mint Magyarország.

— Nagyon sajnálom, — mondotta — hogy ilyen kijelentést vagyok kénytelen tenni, ennél a rendkívül nehéz kérdésnél, azonban kényszerítve érzem magam arra, hogy nyílt kártyával játszom. Hajlandó vagyok arra is, hogy elfogadjam Stresemann javaslatát s hozzájárulok ahhoz, hogy a hármas-bizottság három irányelvét a nemzetközi ítélőszék elé terjesszük jóváhagyás végett, nem hiszem azonban, hogy a decemberi ülésig, a rendelkezésünkre álló három hónapon belül a szembenálló felek megegyezzenek.

Utána a japán delegátus szólalt fel, aki lehetetlennek nyilvánította, hogy ilyen komplikált kérdésben oly megoldás jöjjön létre, amely mindkét felet kielégítené. Ha megoldást akarnak, mindkét félnek engednie kell, hogy a középuton találkozassanak. Véleménye szerint a hármas-bizottság jelentése a középuton mozog. Ezután Chamberlain szólalt fel és hangsúlyozta, hogy most már több mint egy hete foglalkoztatja szünet nélkül a tanácsot ez az ügy és igazán itt volna az ideje annak, hogy megegyezzenek, vagy legalább is olyan megoldást találjanak, amely kiállítás helyezni a megegyezést. Tekintettel a nagyszámúban feliratkozott szónokokra. Villegas elnök előterjesztését rendelt el és délutánra halasztotta az ülés folytatását.

A világsajtó az optánspörről.

A külföldi lapok nagy cikkeiben foglalkoznak az optánsperrel és a szokatlanul szenvedélyes vitával, amely a per körül folyik. A *Matin* — mint a párisi jelentések mondják — cikket ír, amelyben annak a reményének ad kifejezést, hogy megegyezés jön létre a felek között. Az agrárreform biztosította Romániában a társadalmi békét és elhárította a kommunizmust, amelynek a keserűségeit a magyarok már tapasztalhatták. Az *Oeuvre* című lap szerint a vita éles és heves fordulatot vett, amelynek befejezése még egészen bizonytalan. A *Petit Journal* barátságos és emberien lehető megoldás keresését ajánlja, míg a *Petit Parisien* Chamberlain álláspontját helyteleníti. A *geni Journal de Geneve* nagy cikkben foglalkozik az optánsperrel és leírja a két ellenfél hatalmas küzdelmét. A nemzetközi közvélemény szerint a magyaroknak igazuk lehet, de a tanácsnak nemcsak a jogi, hanem a politikai szempontokat is tekintetbe kell venni.

A berlini jelentések szerint a *Deutsche Tageszeitung* a birtokperrel írva, a magyar álláspontot helyesli. A lap szerint Stresemann felszólalása, amelyet oly feszült izgalommal vártak, kiábrándulást okozott, mert nem lépett fel határozottan. Kívánatos lett volna, ha világosan Magyarországnak oldalára áll és érthetőbb

mondotta. — ha mi bizonyos módon szentesítünk a kártalanítás nélküli kisajátítás elvét.

Ezután panaszkodott amiatt, hogy a jogászok szakvéleményeit nem tették számára hozzáférhetővé és nem adtak módot arra, hogy ellenérveit előterjeszthesse. Visszautasító szavazata azonban nem jelenti azt, hogy megtagadja közreműködését a hármas-bizottság javaslatának kiegyenlítő kísérletétől. Véleménye azonban változatlanul megmarad, hogy a vitát csupán bírói ítélettel lehet eldönteni és ezért javasolja, bocsássák szavazás alá azon indítványát, hogy terjesszék a hármas-bizottság javaslatában levő ajánlásokat szakvélemény kikérése céljából a hágal nemzetközi bírósághoz.

formában szól az agrárreformról, amelyet mindenütt a kisebbségek rovására hajtottak végre. A *Deutsche Allgemeine Zeitung*, a külügyi hivatalhoz közelálló lap, azt írja, hogy a hármas-bizottság javaslatát oly képtelennek, hogy a német delegáció sosem járulhat hasonlóhoz hozzá. A lap hangsúlyozza, hogy a javaslat végső pontjának megszővegezésénél a német delegáció részéről senkisésem működött közre.

Apponyi válaszol Chamberlain szemrehányásaira.

Az este érkező részletes jelentések szerint a delegátusok beható tárgyalásokat folytatnak, hogy a konfliktus ügyében megoldást találjanak. Az ülés megnyitása előtt az a hír terjedt

A kormány hamarosan megszünteti a cenzurát

A szociáldemokraták memorandumban kérték a cenzura eltörlését.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának távirati jelentése.) A román szociáldemokrata párt négy tagu küldöttsége ma délelőtt megjelent Hodor Victor prefektus előtt, akinek tiltakozó memorandumot adtak át, amelyben a cenzura megszüntetésére kérik a kormányt. A memorandumban kifejtik, hogy már egyetlen állam sincs az egész

világon, ahol cenzura léteznék, csak Romániában korlátozzák még mindig a gondolat szabad terjesztését. Követelik a cenzurának az egész vonalon való megszüntetését. Hodor prefektus kijelentette, bár tudomása van arról, hogy a cenzurát hamarosan a kormány megszünteti, mégis felterjeszti a memorandumot a kormányhoz.

Elhalasztják a döntést.

A késő éjszakai órákban jelentik, hogy a Népszövetség tanácsa meghozta döntését a optánsperben. A tanács döntése ismét elhalasztja az ügy tárgyalását. Délután fél 5 órakor döntött a népszövetségi tanács, amely a román-magyar konfliktus ügyét a decemberi ülésig halasztotta el. Az elnapolás úgy történt, hogy a népszövetségi tanács, miközben a két érdekelt fél tartózkodott a szavazástól, egyhangulag elfogadta a hármas-bizottság javaslatának első részét, Villegas elnök magyarázatával, amely szerint ezen résznek csak a felekhez intézett ajánlás jellege van. A további döntést a decemberi ülésig halasztották el.

Megérkeztek az új tánc-csodák Aradra.

Izsák Ida, a táncművészek szindikátusának titkárnője bemutatja az aradi táncművészeknek a legújabb táncműveket. — A „Budapest” nagy nemzetközi sikere.

(Arad, szeptember 19.) Vasárnap érkezett Aradra Izsák Ida, a romániai okleveles táncművészek szindikátusának titkárnője, hogy megkezdje az aradi táncművészek részére a továbbképző tanfolyamot. Ez másképpen annyit jelent, hogy Izsák Idával együtt megérkeztek a szezon új tánc-csodái Aradra, azok a táncok, amelyek a párisi nemzetközi tánckongresszuson az idén polgárjogot nyertek és amelyeket most egyletűre a táncművészek tanulnak, hogy mire megkezdődik a bálidény, elegáns párok járják a fényes parketten. Izsák Idával, az új koreográfiai szenzációk hozójával, Barna Istvánnal, az ismert nevű aradi táncművésznőnél találkozunk. Nagyon érdekes fekete szépségű hölgy Izsák Ida. Igen kulturált, intelligens nő, aki abszolút tekintély szakmájában. Bejárta nemrégiben egész Nyugatot. Még a legnagyobb laikus is élvezettel hallgathatja végig, amikor az új táncokról tart előadást, amik az idén uralkodnak majd a tánc-termekben mindenütt a világon, tehát Aradon is.

— Az új táncok közül — kezdi Izsák Ida — elsősorban a *Bananas Slide*-t kell megemlíteni. Nagyon elegáns tánc, érdekes sikló mozdulatokkal, amik a banánon való elcsuszást utánozzák. A *Bananas Slide* csak kulturtesinek való, ha nem harmónikus exteriőrű egyén táncolja, groteszkül hat és neveléses. A másik tánc, amelyik nagy sikerrel aratott a párisi tánckongresszuson, a *Hebes Jeebes*. Ez egy amerikai excentricitás, állítólag Jozefin Baker szerzeménye. A fekete csoda különben is nagy hatással volt az összes új táncokra. Mind-egyikben van valami bakeri vonás. A harmadik új tánc közelebből érdekel bennünket, mert magyar alkotás. *Saphir* pesti táncmester műve és a neve: *Budapest*. Magyar táncfigurákból állította össze ügyesen az új táncot *Saphir*, amelynek szép sikere van világszerte.

világon, ahol cenzura léteznék, csak Romániában korlátozzák még mindig a gondolat szabad terjesztését. Követelik a cenzurának az egész vonalon való megszüntetését. Hodor prefektus kijelentette, bár tudomása van arról, hogy a cenzurát hamarosan a kormány megszünteti, mégis felterjeszti a memorandumot a kormányhoz.

— Nagy változáson mentek azonban keresztül a tavalyi táncok is. Alig lehet rájuk ismerni. A charlestonból egész lapos, csuszós tánc lett, nincs boka kilengés és padló csapkodás. A tangó megtartotta régi eleganciáját. Ez a tánc a XX. század menüetteje. Az idén spanyolosan ritmusos lett Szebb, stílusosabb, mint tavaly. A *black bottom* ép a fordítottja a tavalyinak. Érdekes új variációt vannak a valsenak, a *new-blues*ban pedig minden útemrészt kitáncolják az idén.

— Ne gondolja, hogy a táncban van párisi, bécsi vagy pesti divat. Egészen másképp áll a dolog. Itt kasztrendszer van. Másképp táncolja az arisztokrácia, a középosztály és tömeg, a *peuple*. A zene nagyjából charlestonos.

A kitűnő tanárnő, aki különben a táncgyakorlat is átalakította a modern táncoknak megfelelően, néhány illusztratív mutatóval fejezte be a beszélgetést. Tőle látni az új táncokat, valódi gyönyörűség. Kár, hogy a bálak parkettjein egy kissé másképp festenek majd az új figurák, ahol már a tömeg átközönségesítette azokat a maga hasonlatosságára.

Kisajátították

a Széchenyi-gőzmalom telkét.

(Arad, szeptember 19.) Az Aradi Közlöny annak idején megírta, hogy az aradi törvényszéken működő kisajátítóbizottság megindította a kisajátítási eljárást a Széchenyi-gőzmalom hatalmas telke ügyében. A bizottság ma döntést hozott az ügyben és elrendelte a nagy terület kisajátítását, azzal, hogy az igényjogosult tisztviselők között oszti a kiépítési céljára. A bizottság egy másik ügyben is hozott döntést. Kisajátították Cukor László aradi fakereskedő Muresanu (Nádor) utcában lévő hatalmas telkét is, amelynek egy részét eddig teniszpályának használták. A bizottság itt is azzal érvelt, hogy ilyen hatalmas területeket nem szabad a város központjában beépítetlenül hagyni. Az érdekelt képviselői tiltakoztak a kisajátítás ellen, majd bejelentették, hogy megelégednek a döntéssel.

Egyhangulag elfogadták a lengyel javaslatot.

A Népszövetség leszerelési bizottsága megbélyegzi a támadó háborút.

Genfől jelentik: A leszerelési bizottság ma délelőtt gróf Bernstorff javaslatára, Franciaország, Olaszország és más államok delegátusainak hozzászólása után, egyhangulag, közfelkiáltással elfogadta Lengyelország indítványát a támadó háború megbélyegzéséről. Bernstorff beszédében kérte, hogy válasszák el szabatosan a leszerelési értekezlet technikai előkészítő vizsgálatait a biztonsági kérdés megvizsgálásától. Határozati javaslatot nyújtott be, amelyhez az előző közgyűlésnek a leszerelési értekezlet egybehívására vonatkozó határozatára hivatkozva, kérte a bizottságot, gyorsítsa meg a technikai munkálatokat, hogy a leszerelési értekezlet még a jövő évi népszövetségi közgyűlés előtt hivassék egybe.

Aradmegye

az ügyvédek kizárását óhajtja a kisajátítási ügyekben.

A kisajátítási ügyek „maguktól” intéződnek.

(Arad, szeptember 19.) Az Aradi Közlöny röviden beszámolt már arról, hogy a megye vezetősége akciót indított az ellen, hogy a kisajátítások ügyében a felek ügyvédek legyenek, miután ezek az ügyek maguktól intéződnek el és így nincsen szükség arra, hogy a gazdálkodók még nagy összegeket is áldozzanak. Egy-egy község gazdálkodói százezrekre menő összegeket fizettek ki ügyvédeknek azon a címen, hogy közbenjártak vagy kisürgették ügyük elintézését. Átlag 200—500 lejig terjedő összegeket kérnek holdankint az ezzel foglalkozó ügyvédek és miután sok olyan község van, amelynek határában 800—1000—1500 hold került kisajátításra, csupán az ügyvédek díja körülbelül félmillió lejeket tesz ki.

A megye vezetőségét azonban egy másik körülmény is serkentette erre az akcióra. A kisajátítások ügye a földművelésügyi miniszteriumban sorjában halad, egy-egy ügyet kisürgetni nem lehet és az ügyek így csak akkor nyernek elintézését, amikor rájuk kerül a sor. Tehát az ügyvéd, aki elvállalja a kisürgetést, végeredményben nem tesz egyebet, mint bevért, míg az ügy amúgy is elintézésre kerül. Ezért pedig felszámítja a díját a gazdákknak. A megye vezetősége erre a körülményre a földművelésügyi miniszterium figyelmét is felhívta és valószínűleg sikerrel jár az akció, amely sokszázezer lejt takarít meg az aradmegyei gazdákknak.

Tüntetés készül

az amerikai légió kongresszusán.

A francia kommunisták is felvonulnak a Sacco-Vanzetti-térre.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójától.) Ma délelőtt tartották meg Doumergue elnök jelenlétében az amerikai légió kongresszusát. Délután a légió 30.000 tagja felvonult a diadalívhez. A rendőrség messzemenő intézkedéseket fogatosított a várható tüntetések ellen. Ennek dacára valószínű, hogy a szocialisták és a kommunisták mégis meg fogják kísérelni a tüntetést. Legalább is erre vall a Humanité felhívása, amelyben nagygyűlésre hívja össze a munkásokat Elce városba, ahol a légionista kongresszussal egyidőben avatják fel a Sacco—Vanzetti-teret, amelyet a város kommunista tanácsa erre a névre keresztelt.

Az élet olyan mint az álom...

Nem volt még egy ilyen szép dal az utóbbi öt évben. Csudaszép melódiája és szövege utat talál mind a szívhez. Vegye meg az első könyvkereskedésben és ha nem tetszik, adja vissza! Ara 36 — lej. Moravetz kiadás, mindenütt kapható.

Ki felelős a világháborúért?

Ujból fellángolt a háborus felelősség kérdése Németország és Franciaország között. — Poincaré vádjai Németország ellen. — Hindenburg nagy beszédében nemzetközi bíróságot követel a kérdés eldöntésére.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójától.) A francia és német politikai körökben ismét fellángolt a háborus felelősség kérdése. Mintha megrendezték volna, tegnap Párisban és Berlinben egyidőben tartott két vezető politikus beszédet a háborus felelősségről és a beszédek természetesen általános izgalmat váltottak ki politikai körökben. A párisi jelentések szerint az amerikai legionisták ünnepélye alkalmából rendezett banketten Poincaré szólalt fel, aki élesen elítélte Németország háborus szerepét. Kijelentette, hogy Németország idézte elő a háborút, majd azt mondotta:

— Valószínű, hogy az Egyesült-Államok távoltartották volna magukat a háborútól, ha nem érezték volna annak szükségét, hogy az elvakult Németország nyomasztó kihívására megadják a választ.

Ezután a buvárnaszádháborúra tért rá és leszögezte, hogy a Hohenzollern-birodalom Mexikóban gonosz cselszövényeket igyekezett szítani az Egyesült-Államok ellen. Ezzel betelt a pohár. Németország a buvárháborúval megsértette a népi jogot és ez volt a fő oka annak, hogy az Egyesült-Államok a másik oldalra állottak. Ezután Wilson egykori mondására utalt, amely szerint a háború sok kárt okozott, azonban megvolt az a haszna, hogy a világ szeme elé tárta annak szükségességét, hogy az embereket egyesítsék, nehogy ilyesmi újból megismétlődhessen. — Munkálkodjanak tehát szakadatlanul a szükséges egység megteremtésén — fejezte be beszédét Poincaré.

Nemzetközi szélhámost fogott a belgrádi rendőrség.

Az exotikus „török herce” orránál fogva vezette London, Newyork és Berlin előkelő köreit. — A titokzatos Fatime és Kurdisztán trónörököse.

Belgrádból jelenti tudósítónk: Jugoszlávia fővárosában a napokban letartóztattak egy exotikus szélhámost, aki a hotelben, ahol megszállott, „Emir Mohamed Pascha al Raschid” néven jelentette be magát. Belgrádban nem követett el különösebb bűnt, mindössze a szállodai számláját nem fizette ki, de a rendőrség gyanította, hogy nemzetközi szédelgővel van dolga és azért fölhitte Európa városai rendőrségének figyelmét „Emir Raschid”-ra.

A személyleírás és fénykép alapján a berlini rendőrség veszedelmes nemzetközi csalót leplezett le al Raschid személyében. Mindenekelőtt megállapították róla, hogy 1925-ben szerepelt először Berlinben, de ezt megelőzőleg már foglalkoztatta a newyorki és londoni rendőrséget.

Berlinben a kurdisztáni emir fiának adta ki magát és szívesen vette, ha a lapok „Kurdisztán trónörökösének” nevezték.

Fantasztikus, aranyujtásos uniformisban, nagy török éremmel a mellén jelent meg a legelőkelőbb hotelekben és bejutott Berlin előkelő köreibe, ahol szívesen látták. Mindenféle azt adta elő, hogy egy filmexpedíció megszervezésére jött át Európába. Ez különben ürügy volt számára arra, hogy ismerőseitől apróbb kölcsönöket kérjen és előleget azoktól, akiket a „filmexpedícióhoz” szerződtetett. A „trónörökös” végül letartóztatták.

A berlini rendőrség annak idején megállapította, hogy a letartóztatott szélhámos már 1921-ben szerepelt Washingtonban. Itt Major Domó néven jelentette be magát mindenütt. Akkor a társaságban volt még egy Fatima nevű állítólagos keleti hercegnő is. A hercegi pár a washingtoni előkelő körök szenzációja volt. De amikor el akartak utazni, nem volt miből kifizetni az adósságukat, úgy, hogy Fatima kénytelen volt zálogba hagyni azt a hatalmas briliánst, amit orgyűrűjében hordott.

Később Fatima teljesen eltűnt a láthatárról. A férfi azonban 1923 márciusában Londonban bukkant föl, most már mint „Kurdisztán hercege”. A legelőkelőbb Savoy-szállodában bérelt több szobából álló lakást és várta titkárait, akinek pénzt kellett hoznia. A hotel-

Ugyanebben az időben Berlinben is elhangzott egy beszéd a háborus felelősségre vonatkozólag. Tegnap Hindenburg német köztársasági elnök egy szoborleplezés alkalmával nagy horderejű beszédet tartott, amelyben az egész német nép nevében visszautasította azt a vádat, mintha Németország lenne a bűnös a háború felidézésében. Németország mindenkor kész ártatlanságát egy pártatlan bíróság előtt igazolni.

Az elnök beszéde nagy szenzációt keltett annál is inkább, miután köztudomásra jutott az, hogy Stresemann külügyminiszter előzetes hozzájárulásával hangzott el ez a beszéd. A beszéd egyszersmind hozzájárulást jelent a Vandervelde-féle javaslatához, amely szerint egy nemzetközi választott bíróság döntse el a háborus felelősség kérdését.

Hindenburg beszédére — mint a párisi jelentések mondják — több lap reflektál mal szánában. A szociáldemokrata Peuple azt írja, hogy az egész nacionalista sajtó hevesen fog tiltakozni Hindenburg ama kijelentése ellen, hogy Németország nem felelős a háborúért. Kár ezekről beszélni és jobb lenne, ha a Népszövetség szellemét fejlesztenék ki és a kienegesztelés, a béke felé fordulnának. A Figaro azt írja többek között: — Szerencsére még nem jött el az órája annak, hogy a háborus felelősség kérdésében engedjünk. Politikai körökben érdeklődéssel várják a háborus felelősség körül vita további fejleményeit.

ből azután ki kellett vonnia és átment a Hyde Park Hotelbe, ahol a török követre való hivatkozással kérte, hogy hitelezzék neki a lakbért. Később a londoni rendőrség kezdett a különös ember iránt érdeklődni, akiről megállapították, hogy Said Mohamed Kallalónak hívják, 28 éves, aki napközben az Eastandon madrágokat vasalt, este pedig diszruhát öltött és a nagy hotelek terraszán bámultatta magát. A rendőrség adatai alapján

hathavi börtönre ítélték és büntetése kitöltése után kiutasították.

Ezután Newyorkban tűnt föl, ahol mint „Kurdisztán rendkívüli követe” szédelgett. Néhány hónapra le is zárták a Sing Sing-börtönbe, 1924 márciusában megint Angliában van, Liverpoolban, ahol eleinte nagy sikerei voltak a társaságokban, de leplezése után eltörlőcölték. Berlinben északamerikai bankokra szóló

hamis csekkekkel próbált pénzt szerezni, de lefűlelték.

és héthónapi börtönre ítélték. De nem is ülte le egészen a büntetését, mert a hatóságok áttették a határon.

Igy jutott ki Jugoszláviába, ahol megelégedett Belgráddal; Berlinnel, Washingtonnal, Newyorknál és Londonnal valamivel kisebb várossal.

— Egy csernovici orvos halálos autókatasztrófiája. Csernovicból jelentik: Borzalmas autókatasztrófia történt tegnap a Lujeni és Anaesti közötti országúton. Dr. Breuer közismert csernovitzi orvos feleségével együtt autókirándulásra indult. Az autót az orvos vezette, akit kitűnő sofőrnek ismernek. Egy éles kanyarodónál a gépkocsi fékje felmondta a szolgálatot és a teljes sebességgel száguldó autó nekifutott az utszéli fávirópozsnának. — Breuerné kirepült a kocsiból és összetört tagokkal zuhant a földre. Koponyáját és hátgerincét teljesen összetörte és rögtön meghalt. Breuer dokornak a mellkasát a kormánykerék bezúzta. Az orvost haldokolva szállították a kórházba.

Német orientációt keres a román pénzpiac.

Bratiano Vintila szerint Franciaország nem adhat készpénzt Romániának. — Egy német kölcsön inkább realizálható.

Bucurestiből jelentik: Csütörtökön minisztertanácsot tartanak, amelyen Bratiano Vintila beszámol külföldi utjának eredményéről. Az Adevurul szerint, a pénzügyminiszter azt az impressziót szerezte külföldi utján, hogy a külföld tőkéje Románia természeti kincseinek értékesítéséhez való igénybevétele, nehézségekbe ütközik. Franciaország hajlandó anyagot küldeni Romániának, készpénzt azonban nem, mert saját pénzügyi helyzete sincsen még konszolidálva. Egy román kölcsön inkább realizálható a német piacon, amely az amerikai kihelyezés közvetítője. Előzőleg azonban ehhez szükséges a függő vitás kérdések elintézése. Az Adevurul azt hiszi, hogy a tárgyalások ebben az irányban mihamarabb meg fognak indulni.

Művészet.

* **Műsoros-est az aradi Iparosotthonban.** Az Iparosotthonban szombat estéknél megrendezett műsoros-esték Arad intelligens iparostársadalmának mind nagyobb tömegét kezdik érdekelni. Az elmúlt szombaton is szükségnek bizonyult az Otthon nagyterme, úgy, hogy a vezetőség komolyan foglalkozik a terem megnagyobbitásának gondolatával. A műkedvelői gárda mind nagyobbra növekszik és ma már megállapítható, hogy hétről-hétre nívósabb és művészebb programot állít össze a fáradhatatlan rendezőség. E héten Welsz István gyönyörű hegedűjátéka ragadtatta el a közönséget. Összinté sikerében osztozott Hannauer Istvánné, ki művészi tőkéllyel kísérte zongorán. Kobza Imre énekszámai feledhetetlen élményei maradnak az elragadtatott közönségnek, mely alig akart betelni a művészi készséggel előadott műdalokkal. Ki kell emelnünk Budai Mihály nagyszerű zongorakíséretét, mely Kobza sikerét még fokozta — amennyiben ez még lehetséges. Majd Hannauer Istvánné mint szubrett mutatkozott be osztatlan elismerés és siker mellett. Nagyszerűen mozog a színpadon, kedves hangja, bájos előadómódja pillanatok alatt meghódította a közönséget. Énekszámait többször meg kellett ismételnie. A nagyszámú közönség egy feledhetetlen est emlékével távozott.

* **Ma bucsuznak a bécsiek.** A nagyszerű bécsi revütársulat, amely három napon át valósággal elragadtatta az aradi publikumot, ma este bucsuzik Aradtól. Szinrekerül a világláger aratott nagyszerű „R e v ü k r e v ü j e”, amely 15 hatalmas képből áll. A nagyszerű szolisták mellett különösen a görökök fognak ma brillirozni, akiknek a táncszámait Bob Dorsay tanította be. A mai előadást szigorúan felfűttek nézhetik meg.

* **Budapesti színházak műsora.** Vigaszínház, Szerda. Péntek, vasárnap, hétfő: A zenélő óra. Kedd, csütörtök, szombat: Az Edenkert. Vasárnap délután: A Nozty-Istváni esete Tóth Marival. — **Magyar Színház.** Egész héten minden este és vasárnap délután: Oroszország. — **Király Színház.** Kedd, szerda, csütörtök: Alexandra. Péntek: A fecsketészek (először). Szombat: A fecsketészek. Vasárnap délután: A legkisebbik Horváth-lány, este: A fecsketészek. — **Belvárosi Színház.** Egész héten minden este: Az első férfi. Vasárnap délután: Az ügyvéd és a férje. — **Városi Színház.** Egész héten minden este: Borcsa Amerikában. Szombat délután: A csizmas kardur (gyermekelőadás.) Vasárnap délután: Legénybucsu. — **Fővárosi Operettszínház.** Egész héten minden este: Broadway. — **Budai Színház.** Kedd: A vasgyáros. Szerda: A cigánybáró. Csütörtök: A fecske. Péntek, szombat, vasárnap: Ezer év. Vasárnap délután: Elnémult harangok. — **Andrássy uti Színház.** Egész héten minden este és vasárnap délután: Jönnök a magyarok, „Oroszország” a kabaréban, Szerenád, Igazgató ur! Vasárnap este tizkor. Tréfák, magánszámok. — **Royal Orfeum.** Egész héten minden este: Néger revü és a szeptemberi varieté-műsor. — **Komédia.** Egész héten Rott, Rózsahegyi. Megnyitó műsor.

A Népbank betéteseik akarják megvenni a Bohus-palotát.

Az Aradi Közlönyben felmerült ötlet kapcsán akció indult meg a palota megvásárlására.

(Arad, szeptember 19.) Az Aradi Ipar- és Népbank szemlélésével kapcsolatban az Aradi Közlöny hasábjain egy ötlet vetődött fel, amely viszhangra talált a pénzügyi betétesek körében. Mint ismeretes, a felszámolás, illetve szanálás akadálytalan lefolytatását csupán az hátráltatta, hogy az óriási értékű ingatlanokkal rendelkező bank nehezen tud vevőt találni ingatlanaira, amelyek közül a Bohus-palota harmincöt—negyven millió lej értéket képvisel. Ezt a hatalmas összeget és a többi ingatlanok értékét, amelyek szintén milliókat jelentenek, nem nélkülözheti most sem tőkével rendelkező magánember, sem pedig vállalat, vagy bank. A palota eladásával kapcsolatban és a betétesek kielégítése érdekében az a terv merült fel, hogy a betétesek a bankban elhelyezett betéteik erejéig vállaljanak tulajdonjogot a Bohus-

palotában, illetve a pénzügyi betétesek vásárolják meg a palotát.

A terv a betétesek között kedvező fogadtatásra talált és az Ipar- és Népbank egyik igazgatósági tagja és részvényese mozgalmat indított a Bohus-palota megvásárlása érdekében. Egy tervezet elkészítésén dolgozik, amely szerint a palotát a betétesek megvásárolták harmincöt millió lejtért, tehát azért az összegért, amit az eladásával el lehet érni és minden betétes a befektetett összeg nagyságához mértan részesedne a palota jövedelméből. Az összes betétek ötven millió lejt tesznek ki és ezért semmi nehézségbe nem ütközne a palota megvásárlása a betétesek által. Minél értesülünk, a terv megvalósítása ugyancsak a betétesek, mint a bank többi hitelezői körében nagy tetésre tájált.

Megindult a küzdelem a sakk-világbajnokságért.

Az orosz mester megnyerte az első játszmát. — Capablanca és Aljechin más-más stilusban küzdenek a bajnokságért.

Buenos Airesből jelentik: Ma megkezdődött Capablanca és Aljechin között a küzdelem a világbajnoki címért. Az első játszma óriási meglepetésre Aljechin győelmével végződött. A második partit holnap bonyolítják le. A nagy küzdelem tehát megkezdődött és az egész világ érdeklődve lesi a Buenos Airesből érkező híradásokat. A fiatal, 34 éves Alexander Aljechin, orosz nagymester a kihívó, Raul José Capablanca, a 38 éves kubai mester pedig védi a világbajnoki címet, melyet titáni küzdelem után, de nem teljesen megérdemeltém hódított el 1920-ban dr. Lasker Emánueltól Havannában.

Most Capablanca áll szembe Aljechinrel. Nem érdektelen megvonni a mérleget, hogy vélekedik a nagyközönség a mérkőzés kilátásairól. Az első pillantásra nyilvánvaló, hogy a sakkvilág közvéleménye ragyogó tehetségű, mély kombinatív képességű játékosnak tartja ugyan Aljechint, mégis biztossra veszi Capablanca győzelmét. Ennek a számításnak van is valami reális alapja, mert a két nagymester négy ízben találkozott nemzetközi tornákon és Capablanca minden esetben egy fokkal magasabban végzett riválisánál. De ezenkívül is: Capablanca eddig egyetlen játszmát sem veszített Aljechinrel, igaz, hogy nem is sokat nyert. A háboru előtti mérkőzéseiből Capablanca mindössze egy győzelmet tud felmutatni, hat találkozásuk pedig remisvel végződött. A számbeli eredményből joggal lehet következtetni arra, hogy Capablanca kemény küzdelem után, de megérdemli a győzelmet.

Kifeleltik azonban a számításból azt, hogy más egy tornaeredmény és más a párviadal. A torna eredményéből nagyvonatban következtetni arra, hogy végződik a páros mérkőzés. Sokkal helyénvalóbb a várható eredmény mérlegelését a két ellenfél stilusának összehasonlításának alapján kísérelni meg. Leggyengébb oldala a világbajnoknak a játszma megnyitása, melyet az elhunyt magyar nagymester: Breuer éppen a legkomplicáltabb feladatnak tartott. A megnyitás terén a világbajnok legkevésbé sem tekinthető uttörőnek és a sakkönyvekben nem fűződik nevéhez semilyen megnyitási variáns. De jól ért ahhoz, hogy lehetőleg biztos megnyitásokat válasszon és ha ellenfele újításokkal próbálkozik, legfőbb törekvése, hogy minden lehető eszközzel leegyszerűsítse a játszmát. Capablanca játéka tehát távol van attól, hogy ideális, tökéletes sakknak nevezzük. Viszont meg kell alapítani azt is, hogy játékmetódusa alkalmas a lehető legjobb eredmények elérésére.

Capablancával ellentétben Aljechin mindig és mindenképpen a játék komplikálására törekszik. Nem könnyelmű támadó játékos és nem a heves huszáros rohamok kultiválója. A komplikációkat a pozícióban keresi és igyekszik előidézni. Míg Capablanca tiszta állásokra törekszik ahol csak egy bizonyos dolog, az ellenfél hadállásának egy gvenge pontja körülfordul a játék, addig Aljechin olyan bonyodalmakat keres, melyekben az állás előnye és hátrányai hárszálfinom egyensúlyhelyzetet tartanak fenn. Az állás megítélése, a bonyodalmakból kivezető utat zseniális felismerése képezik Aljechin játékerejének javát olyan mértékben,

ahogy az más élő nagymesternél nem található fel. Capablancával szemben Aljechin nemcsak fölényes és biztos ismerője a megnyitásoknak, hanem barátja a merész újításoknak is. De éppen, mert Aljechin egyénisége sokkal komplikáltabb és többreüt, gyakran előfordul, hogy fáradtság, idegkimerülés vesz rajta erőt, súlyos hibákat csinál és jelentéktelen ellenfelekkel szemben veszít játszmát. A sakkozás igazi szakértői azonban Aljechin játszmáiban sokkal több élvezetet találnak, mint Capablanca legjobb teljesítményeiben. A most kezdődő viadal azért vált ki egészen rendkívüli érdeklődést, mert a két sakkjátékos mérkőzésében tulajdonképpen két stilus áll szemben egymással. Kétségtelen, hogy a jövő stilusát Aljechin játssa és bizonyossra vehető, hogy most, vagy későbben ez a stilus legvívó Capablancát, amint hogy előbb vagy utóbb a repülőgépi szoritja ki majd a vasutat is.

Mi okozza

az aradi husdrágaságot?

A mészárosok az exportöröket okolják, akik — szerintük — összevásárolják az élőállatokat.

(Arad, szeptember 19.) Az Aradi Közlöny több cikkben foglalkozott az aradi husarakkal melyekről bebizonyította, hogy magasabbak a megengedett maximális árnál. Ma levelet kaptunk több aradi mészárostól, akik panasz alakjában védekeznek a vád ellen. Levelüket itt adjuk:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Kérjük lapjában az alábbi panaszunknak helyt adni: Az exportörök, akik élő jóságokat és vágott állatokat szállítanak külföldre, teljesen lehetetlenné teszik az aradi piacon való vásárlást, mert a borjuért minden árat megadnak a tenyésztőknek. Az exportöröknek három-négy mezbizottjuk van, akik elébe mennek az aradi piacra tartó kocsiknak, nem alkuszunk az állatokra, hanem minden kért árat megadnak és így az aradi állatvásárra jóformán nem jut borju. Amíg az exportörök nem vásárolták a borjukat, addig 25—26 lejtért lehetett vásárolni az aradi piacon, azóta azonban 36—37 lejt is kérnek kilogrammonként élőszuluban. Ők megadják ezt az árat, azonban mi aradi mészárosok nem tudunk többet adni 26 lejéért azért a borjuért, amelynek a husa 40 lejben van maximálva, mert nem tudunk minden kilogramra 10—12 lejt ráfizetni. Kérjük ezért panaszunkat az illetékesek elé juttatni, talán orvoslást adnak. Elővásárlási tilalommal ezt a helyzetet megoldani nem lehet, mert a tenyésztő ebben az esetben is megvárja, amíg a tilalmi idő letelik és akkor odaadja az exportörnek az árut. Tehát más megoldást kell keresni. Több aradi mészáros.

Flanellek, barchetek
gyönyörű választékban
Székely Mihály divatruházában Piata A.
lanou 20. (Szabadság-tér.)

Tell Vilmos és
Elsúlyedt világ
szerdától az Urániában.

Üzletemet felosztatom!

Összes áruk, gyönyörű csipkék, hímzések minden elfogadható áron árusítatnak. Berendezés 2 szóp üvegpuhítással a d o.

HOFFMANN SÁNDOR

Arad, Strada Alexandri (Salacz-uoca) 1. SZ.

Aradi szobrász

érdekes katonai találmánya.

A hajóágyuk kezelésének egyszerűbbé tételét fedezte fel a feltaláló aradi iparos.

(Arad, szeptember 19.) Szalontay Sándor aradi fa-szobrász neve már eléggé ismert az aradi közönség előtt. Néhány héttel ezelőtt számoltunk be Szalontay egyik érdekes találmányáról, a csónakká változtatható autóról, amely — amint a feltaláló mondja, — ahogy vízfelületre ér, rögtön csónakká alakul át. Szalontay Sándor azóta egy újabb találmányán dolgozik, amelyet a hadügyminiszteriumnak akar felajánlani és amelynek lényege az, hogy a hadihajókon a hajóágyu töltésénél embert és munkát takarít meg.

A feltaláló fa-szobrász a háboru alatt hadihajón szolgált és itt jutott eszébe az, hogy valamilyen szerkezettel meg lehetne az ágyutöltésnél egy embert takarítani, ami különösen háboru idején, tengeri csaták alatt igen nagy jelentőségű a csata alatt megfogvatkozott legénységgel bíró hajón. Sikert is egy egyszerű szerkezetet felfedeznie, amely nagyszerűen megfelelt a kitűzött célnak. El is készített egy modellt és ennek birtokában felkereste a hajó kapitányát, egy magyargyűlölő osztrák tengerésztszítet. Amint a kapitány megtudta, hogy egy magyar tengerész találmányáról van szó, kijelentette, hogy a találmány nem fontos és különben sincsen idő arra, hogy azzal kísérletezhessen. A visszautasítás következtében Szalontay abbahagyta a munkát, majd a háboru izgalmi és az utána következő események egyelőre szintén megakadályozták a fa-faragót abban, hogy találmányát jobban kidolgozza; csak most, a nyugalmasabb idők beálltával vette újból elő a modellt, amelyet azután tökéletesített, úgy, hogy most már nagyszerűen megfelel céljának. Most azután összekötöttet keres Szalontay Sándor a bucaresti-i hadügyminiszteriummal, hol be akarja mutatni találmányát.

— A szerkezet maga oly egyszerű, hogy nem adhatók róla közelebbi felvilágosítást — mondotta Szalontay, amikor találmánya ügyében felkerestük. — mert könnyen megtörténhetik, hogy mire a hadügyminiszterhez jutok vele, a magyarázat nyomán azt mások megcsinálják. Annyi bizonyos, hogy a készülék teljesen tökéletes és oly egyszerűvé teszi a hajóágyu kezelését, hogy azt egyetlen ember elvégezheti. Elképzelhető, hogy egy tengeri csata alkalmával, amikor a legénység egyrésze elesik, vagy megsebesül, ez oly nagy jelentőségű könnyebbség, hogy döntő befolyással lehet az ütközet sorsára. Most először az aradi katonai körökkel keresek összekötöttet és itt mutatom be találmányomat. Ezután aianlólevelet kérek a hadügyminiszteriumhoz és felajánlom a találmányt — bizonyos anyagi re-kompenzáció ellenében — a miniszteriumnak. Meg vagyok győződve arról, hogy amint szakembereknek bemutatom a modellt, azonnal fel ismerik a találmány jelentőségét.

Ennyit mond csak Szalontay Sándor, aki gondos őrizet alatt tartja a modellt, amelyet csak a katonai szakértőknek akar bemutatni. Bizton reméli, hogy magyar származása nem lesz akadály a találmány értékesítésénél és ezáltal az egyszerű kis szerkezet által anyagi-lag megalapozza jövőjét, hogy tovább dolgozzon új találmányokon, új, nagyszabásu tervek megvalósításán... (m. r.)

**Teli Vilmos és
Elsőlyedt világ
szerdától az Urániában.**

Aradmegyében egyre terjed a gyermekparalízis.

Az egészségügyi felügyelőség megtiltja, hogy Nadlacról, Seleusról, Micalacáról és Muscaról növendékeket vegyenek fel a leányiskolákba. Bókay János professzor a gyermekhüdestről.

(Arad, szeptember 19.) A gyermekparalízis, vagy ahogy az orvosok nevezik: gyermekbénulás úgy látszik még egyre terjed, sőt most már Aradmegyében is egyre sürűbben lép fel. Enre enged legalább is következtetni az egészségügyi főfelügyelőség ama rendelete, amely ma érkezett meg az aradi városi tisztii főorvosi hivatalhoz. A rendeletben megtiltja a főfelügyelőség azt, hogy az aradi polgári leányiskolába, felső leányiskolába és tanítóképzőbe felvegyenek Nadlacról, Seleusról, Micalacáról, vagy Muscaról való gyermekeket. A felügyelőség a rendelkezést a gyermekparalízis terjedésével indokolja meg.

Ez másszóval annyit jelent, hogy az egészségügyi főfelügyelőséghez oly jelentések érkeztek be az említett községekből, amelyek a gyermekbénulás ottani elterjedéséről adnak számot. Nyilvánvaló, hogy a veszedelmes gyermekbetegség terjedésének megakadályozására mindent el kell követni. Ezt a törekedést célozza az egészségügyi főfelügyelőség fentemlített rendelete is.

Beavatott helyről származó jelentések egyébként arról számolnak be, hogy a veszedelmes betegség folyton halad tovább nyugat felé. Legujabban Szegeden és Szolnokon nyitotta fel a fejét, ahonnan egyre számosabb megbetegedésről érkezik hír.

Érdekes dolgokat mondott el munkatársunknak ezzel kapcsolatban dr. Lukáts Jenő főorvos, aki ma érkezett haza a budapesti gyermekorvos-kongresszusról.

— A gyermekparalízis, vagy gyermekhüdestről — mondotta dr. Lukáts — nem került ugyan hivatalosan szóba a kongresszuson, de magánbeszélgetések keretében gyakran felvetődött az ott levő gyermekorvosok között ez a

téma, annál is inkább, mivel úgy a budapesti, mint a berlini sajtó egyre riasztóbb híreket közölt az itteni járványról. Meg kell állapítani, hogy nagy veszedelemről nincs szó és inkább a mai ideges emberiség látja azt olyan nagy-nak. Az természetesnek látszott már jó előre, hogy a bucaresti-i helyi járvánnyal kapcsolatban több esei fog fellépni, azonban a tapasztalat azt mutatja és ezen a véleményen volt dr. Bókay János a világhírű, magyar gyermekgyógyász is, akivel erről a kérdésről többször beszéltem, hogy a hűvösebb időjárás befűtve az ilyen ragályos betegségek egyszerre lecsökkennek. A múlt évben Németországban is nagymértékben lépett fel ez a betegség (valami 1400 eset fordult elő), de akkor nem keltett ily nagy ijedelmet. A mostani megbetegedéseket egyébként dr. Bókay szerint, a tavalyi járvány folytatásának lehet tekinteni.

— A közelmúltban Amerikában is erősen dühöngött ez a járvány. Beszéltem Budapesten egy magyar származású amerikai orvostanár-ral, Schick professzorral, aki egy bécsi klinikáról került ki az Újvilágba és az azt mondta, hogy a betegség ellen főleg a tisztasággal és az egyéni higiénával lehet védekezni. Viszont helytelen dolog az a mostanában felkapott szokás, hogy az anyák a gyerekek száját sóborszeszes ronggyal dörzsölik ki, ami legfeljebb arra jó, hogy a bacillusoknak a szájba jutását elősegítse.

— Résztvettem egyébként a kongresszus utolsó napján is, amelyen igen fontos csecsemőkórtani előadások voltak. Annyit minden-esetre le lehet szögezni, hogy nincsen olyan veszedelem a gyermekhüdestről kapcsolatban, mint ahogy az a köztudatban el van terjedve.

Leszállították a fizetéseket az aradi törvényszéken.

Két év óta ígérnek fizetésemelést a törvényszéki tisztviselőknek — és most leszállították a fizetésüket. — Törvény a fizetésemelésről, amelyet megsemmisített egy új miniszteri rendelet.

(Arad, szeptember 19.) A törvényszékek csaknem két hónapig hallgattak magukról. Nyári szünet volt. A bíróságok a két hónap alatt mély, megzavarhatatlan csendben pihentek és semmi sem zavarta meg az igazságszolgáltatás nyugodt életét. Már csaknem az volt a látszat, hogy itt minden a legnagyobb, méltóságos rendben megy és a bíróságok a nyári szünet után békés mederben felveszik a félbeszakított munkát. De nem így történt. Tegnap ért véget a nyári szünet, tegnap kezdődött az első hivatalos nap és már tegnap kellemetlen és súlyos szenzáció-bar: volt része a szabadságról hazatért tisztviselőknek.

Liberális ígélet és averescanus törvény.

Mint tudvalevő és már magunk is több ízben szóvá tettük, a bíróságok tisztviselői azok közé tartoznak, kiket az állam mostohajúkként kezel. Mig minden hivatalban nagyszerűen érvényesülnek az állami tisztviselők, addig a bíróságoknál a létminimumot is alig tudják megkeresni. Csaknem egész napjuk igénybe van véve, a mellékfoglalkozás nemcsak sok esetben tilos, hanem kizárt dolog is. Mégis való igazság, hogy egyes kezelő tisztviselőknek 2—3000 lej havi fizetése van és évtizedes állami szolgálatot teljesített, többgyermekes családos emberek mindössze 4—5000 lej fizetést kuznak az államtól.

A tisztviselőkarban már évekkel ezelőtt mozgalom indult, hogy az állam rendezze a fizetésüket. Még a múlt liberális kormány foglalkozott a tisztviselők kérelmével amit jogosnak is talált. Ígéretet is tett. Több semmit. Természetes, hogy a fizetésrendezésből hosszú időn keresztül nem lett semmi. Az ave-

rescanusok azután teljesen magukévá tették a tisztviselők panaszát és törvénybe iktatták az ismeretes tisztviselői törvényt. E szerint úgy a bírók, mint a bírósági tisztviselők fizetését arányosan felemelték és az averescanusok törvénye valamennyiben hozzájárult a tisztviselő nyomon enyhítéséhez.

De visszajött Bratianu Vintila.

A tisztviselőkar meg volt elégedve fizetésének rendezésével és már júniusban és augusztusban, a felemelt fizetésüket kapták meg. Az Averescu-kormány bukása után nem-sokára ismét a liberálisok kerültek az uralomra s velük Bratianu Vintila lett ismét a pénzügy-miniszter. A pénzügyminiszter mindvégig esküdt ellensége volt a tisztviselők felemelt fizetésének, első ténykedése az volt, hogy az Averescu-éra alatt hozott törvényt megsemmisítse. Körrendeletet küldött az összes ítélőtáblákhoz és törvényszékekhez, amely szerint az új felemelt fizetést hatályon kívül helyezi és a régi fizetést lépteti életbe. De ez még nem elég. A körrendelet intézkedik továbbá arról, hogy azoktól a tisztviselőktől, akik a felemelt fizetést már felvették, augusztusi fizetésükből a különbözetet vonják le. A körrendelet már meg is érkezett a törvényszékhez és nagy elkeseredést szült a tisztviselő karban. A tisztviselők állítólag a közeljövőben tiltakozni fognak az őket ért súlyos sérelein miatt.

— Bucurestiben ünneplik Titulescut a genfi sikerek miatt. Bucurestiből jelentik: A politikai körök és a lapok pártállásra való tekintet nélkül örömmel fogadták a genfi sikerről szóló híreket. A lapok tegnap különkiadásban számoltak be a genfi eredményekről és kiemelik Titulescu külügyminiszter csodálatos aktivitását és méltatják az ország érdekében kifejtett tevékenységét.

H I R E K.

Mussolini és a nők.

A Duce nagyon lebecsülte a nők jelentőségét. — Az asszonyokat sohasem kell komolyan venni.

— Az asszonyok kellemes mellékdarabjai az életnek és mint ilyenek, néha fontos szerepet játszanak a férfiak életében. — Ezzel a lapidáris mondattal kezdte meg Mussolini a nő helyzetéről és értékéről szóló beszédét.

— Ne higgye, — folytatta a Duce — hogy a nőben rejtélyes hajtóerő van. Kétsékedem abban, hogy egy asszonyi lehelet egy valóban nagy embert valaha inspirált volna és az asszony sosem tudta még megoldani egy férfilek rejtélyét. Nem tudok azzal sem megbarátkozni, hogy a nők — átvitt értelemben érve — férfi csizmákban járjanak. Alkotó munkában úgy sem lehetnek versenytársai a férfiaknak. Ahogy nincs nagy festőnő, szobrásznő, az irodalomban is csak aránylag igen kevés az olyan nő, aki kimondottan nagynak volna tekinthető.

— A nő pszichikailag is inferioritásban van a férfivel szemben, ami egy morális alsóbbrendűséget is hoz magával. Minél férfibb a férfi, annál inkább nincs szüksége arra, hogy a nő kiegészítő része legyen lényének. Az asszonyokat sosem kell komolyan venni, hiszen ők sem veszik magukat komolyan. Gyorsan szeretnek, tragikusan hiúek, míg hajtja őket az érzelem, de aztán gyorsan vége van mindennek. A nők mindig szerettek a kulisszák mögött hadalászni, de ez igazán nagy embernél sosem sikerült nekik. Azt mondják Dantéről, hogy Beatrice nélkül nem tudta volna megírni az Isteni színjátékot. Nos, ha olyan halálra volt köztük a szerelem, miért házasodott meg Dante 2 évvel Beatrice halála után?

— A házasság? ... Szükséges be rendezkedés. Férfi és nő szövetsége az állam jóvoltára. Ép ezért felbonthatatlan. Míg én miniszterelnök leszek Olaszországban, itt nem is lesz válás. A szerelem még nem elég a házassághoz. Az a fizikai vonzóerő, amit szerelemnek neveznek, igen rövid életű. A házasság egészséges, morális és szociális rokonságban lévő férfiak és nők szövetsége. Nagyra becsülöm a nőt mint anyát. Egyáltalán fizikai és morális erőfejlesztésben sokszor felülmúlja a nő a férfit. Nagyon becsülöm az asszonyt az a talentumát, hogy dekoratív tud lenni. Egyébiránt pedig olyanok az asszonyok, amilyenek a férfiak kívánják őket, hogy legyenek.

— A városi királysobor-bizottság holnap, kedden délelőtt ülést tart a városházán, amelyen megbeszélnek I. Ferdinánd király Aradon felállítandó szobráinak ügyét.

— A miniszterelnök Brasovban. Bucurestiből jelentik: Bratianu Jonel miniszterelnök ma Brasovba utazott.

— A gépzeméi igazgató Bucurestiben. Kaufmann Kamill, a városi gépzemek igazgatója, ma délután Bucurestibe utazott, ahol az autobus-ügyet, a Renault-féle bérletügyet, és több városi dolgot intéz el. A direktor néhány napig marad a fővárosban.

— Főszolgabírói értekezlet. Ma délelőtt Georgescu János prefektus elnöklésével közgazgatási értekezlet volt az aradi megyeházán, amelyen résztvettek az összes járási főszolgabírák. Az értekezleten kisebb jelentőségű folyó ügyek kerültek letárgyalás alá.

— Buzaségély a jégkárosultaknak. Georgescu János prefektus ma délután autón kiment Sebis (Borossebes), Iosasel (Jószáshely) és Kuvin községekre, ahol a jégkárosultak között több vagon búzát osztott szét.

— Lelkészeiktatás Caransebesen. A caransebesi evang. egyházközség folyó hó 18-án vasárnap, fényes istentisztelet keretében iktatta be állásába rokonszenves, új lelkészét, Kaden Józsefet, ki Aradon is számos ismerőssel bír. Az iktatási szertartást Szende Nándor főesperes, caransebesi lelkész végezte.

Őszi divatujdonosságok, szövetek, selymek, bársonyok nagy választékban **SZEKELY MIHALY** divatruházában **Plata Avram Iancu 20. (Szabadág-tér.)**

Harc Köblös Elek kiadatása körül.

A Beregszászon letartóztatott romániai kommunistavezér a bécsi rendőrség szerint közös csalog. — Sacco—Vanzetti-ügyvégyé dagad a Köblös-affér.

Beszámoltunk már arról, hogy Csehszlovákia egész kommunista munkássága akcióba lépett, hogy megakadályozza a Beregszászon fogvatartott romániai kommunistavezér, Köblös Elek kiadatását. A kommunista párt azt állította, hogy Köblös politikai menekült és a román hatóságok csak azért kérik közös csalogos bűnösökként való kiadatását, hogy a menedékjogot kijátszák.

A kommunista párt nemcsak Belföldön, hanem a külföldi pártok bevonásával indította meg a mentőakciót, melynek jelszava az volt, hogy „Ne engedjétek Sacco és Vanzetti drámáját megismétlődni, ne engedjétek kiadni Köblöst a román hóhérokhoz”.

A Köblös-affér ügyében indult tömegmozgalom az utóbbi napokban egyre szélesebb medret vágott. Ilyen előzmények után meglepetésszerűen hat a kassai rendőrigazgatóság sajtóosztályának ma délelőtt kiadott tájékoztató kommunikéje. A rendőrség megállapítja, hogy ez év elején értesítést kapott a romániai rend-

— **Venezelost hazahívják.** Párisból jelentik: A *Matin* athéni jelentései szerint Venezelost rá akarják arra venni, hogy térjen vissza az országba. A kisázsiai görögök küldöttsége legközelebb felkeresi Szalonikiban és felkéri a liberális párt vezetésére.

— **Unitárius istentisztelet Aradon.** Arkossy Barabás Miklós aiudi (nagyenyedi) unitárius körlelkész nagyszabású istentiszteletet tartott vasárnap délelőtt az evangélikus templomban. Hatásos szónoklatában lelkes szavakkal fejtegette az összetartás szükségességét és kitartásra buzdított. — Felekezeti különbség nélkül nagy számú közönség hallgatta a kiváló szónokot, főleg az evangélikusság, kik részéről egyháziak, Frint Lajos püspök és Páris Lajos lelkész is jelen voltak. Istentisztelet után a Fehér Kereszt éttermében társasébed volt, melyet egyházi értekezlet követett.

— **Orvosválság az aradi városi tudószanatóriumban.** Dr. Oltean Minerva, az aradi városi tudószanatórium orvosa, október elsejére lemondott állásáról. A város ideiglenesen a városi tisztifőorvosi hivatalhoz beérkezett kérvények és ajánlatok alapján tölti be ezt az állást, később pedig nyilvános pályázat kiírása révén fogja ezt az állást betölteni.

— **Ily. Horthy Miklós autóbalesete.** Budapestről jelentik: Ma könnyebb autóbaleset érte ifjabb Horthy Miklóst és feleségét, Károlyi Consuelo grófnőt. A fiatal házaspár Kenderesről Törökszentmiklós felé igyekezett autón és kocsijuk nekiszaladt egy fatörzsnék. Horthy Miklós homlokán könnyebben megsebesült, míg a grófnő sértetlen maradt. Az autó teljesen összetört.

Izlésező női felöltők olcsón csak a „VICTORIA” női confectio divatházban Arad, Dáciával szemben.

— **Vasúti katasztrófa Constanzában a rossz fém miatt.** Bucurestiből jelentik: Vasárnap délután a Bucurestii—constanzai gyorsvonat a Constanzai állomáson kisklótt, ahová meg nem engedett gyorsasággal futott be. A kisklás folytán egy gyermek meghalt, három vasutas súlyosan, egy utas könnyebben megsebesült. A mozdonyvezetőt letartóztatták, aki mentségéül azt hozta fel, hogy a fém elromlott és nem volt ura a mozdonynak.

— **A város elhelyezi a belvárosi kisdudóvót.** Vasárnapi számunkban megírtuk, hogy a prefektura október elsején kilakoltatja a megyeháza épületéből a belvárosi kisdudóvót. A városházán belátták, hogy ez az intézkedés sérelmesen érinti a belvárosi kisebbségi szülőket és ezért elhatározták, hogy a kisdudóvó részére keresnek egy alkalmas helyiséget és ott fogják elhelyezni.

— **A szovjet és Franciaország biztonsági szerződése.** Párisból jelentik: Franciaország, a szovjet kormányra arra a jegyzékére, hogy biztonsági szerződést ajánl fel, azt válaszolta, hogy hajlandó ilyen szerződést kötni azzal a feltétellel, ha Oroszország hasonló egyezményt köt Lengyelországgal és Romániával is.

őrhatóságoktól arról, hogy egy Köblös Elek nevű, csekkhamisítások miatt körözött egyén Pollák Albert álnéven a köztársaság területén bujkál.

A megadott személyleírás alapján Nagyszöllös mellett letartóztattak egy magát Giovadin Ghiadri albán alattvalónak nevező egyént, akiről kiderült, hogy Köblös Elekkel azonos. A kassai rendőrigazgatóság Köblöséről a külföldi rendőrségektől kért információkat. Ma délelőtt érkezett meg a bécsi rendőrség válasza, mely szerint Köblös Elek alias Pollák Albert büntetett előéletű egyén, aki csalások s lopások miatt most is körözés alatt áll. Legutóbb Köblös Nagyszombatban egy P. I. 587 jelzésű autót el tulajdonított. A kassai rendőrség sürgőn víleg kért jelentést a nagyszombati autólopásról.

A kassai rendőrség itt közölt hivatalos tájékoztatása homlokegyenest ellentmond a kommunisták beállításának.

— **Báró Neuman Dániel 90-ik születésnapja.** Az Aradi Közlöny legutóbbi számában megírtuk, hogy báró Neuman Dániel, a Neuman-család doyenje ma ünnepli 90-ik születésnapját. A születésnapot a legnagyobb csendben tartották ma meg, magának az ünnepeltek a kívánságára, aki kerülni akar minden zajos ünnepelést. Ez azonban nem zárta ki azt, hogy Aradváros társadalmának az előkelősége ne keresse fel szerencsekívánataival Neuman Dániel bárót, aki évtizedek szakadatlan munkásságával hozzájárult egy európai hírű cég megteremtéséhez és felvirágoztatásához. Sorban keresték fel a család tagjai, a vállalat tisztviselői és barátok és tisztelők egész sora, hogy szerencsét kívánjanak a közbecsülésben álló férfinak.

— **Szabadvárosra helyezték a tornai leányzököt.** Megírtuk legutóbbi számunkban, hogy a rendőrség letartóztatta Tamásdán Costa gazdálkodót, aki megszöktette Cornea Györgyné 16 éves leányát, azután késsel támadt a leány kiszabadítására kiküldött detektívre. A vizsgálóbíró ma szabadvárosa helyezett a fiatal lányt, akinek bejelentett lakása van s miután a várható büntetés nem oly magas, hogy szökéstől lehessen tartani. Tamásdán Costa ma délelőtt el is hagyta az ügyészség fogházát.

— **Sárga Lukács Károly meghalt.** Sárga Lukács Károly, munkásbiztosító pénztári igazgató tegnap meghalt 64 éves korában. Temetése szeptember hó 20-ikán, holnap lesz, az alsótemető halottasházából. Az elhunyt főtisztviselőt угyszólván mindenki ismerte, mert élénk részt vett mindenkor Arad társadalmi mozgalmában. Tisztviselőként működött a munkáspénztárnál, ahol először titkár, majd aligazgató lett. Elhunytát rokonain kívül számos barátja gyászolja.

— **Felszentelték Fischer Eliz síremlékét.** Tegnap délelőtt nagyszámú közönség jelenlétében, megindító gyászünnepek keretében felszentelték fel Fischer Eliznek, az aradi izr. leányárvház nemeslelkű megalapítójának impozáns síremlékét. Az aradi izraelita temetőt előkelő közönség árasztotta el és a síremlékre igen sokan helyeztek virágcsokrot és koszorút. A síremléknél elsősorban Deutsch Andor hitközségi helyettes elnök beszélt kegyeletes szavakkal és Fischer Eliz munkás életéről emlékezett meg. Deutsch Andor után dr. Vágolyi Lajos főrabbi rövid imával felszentelte a síremlékét, majd magasszárnyalásu hezedben szintén Fischer Eliz életéről és jótékonyágáról beszélt. Ezután a templomi énekkar gyászadalokat adott elő, egy kis árvaházi növendék verset szavalt, csokrot tett a síremlékre, valamint az árvaház többi ápolói is virágot helyeztek a nemes emlékeztű, jótékony Fischer Eliz síremlékére.

Angol trikó kelmék KELL és KRAUSZNAL Arad.

— **Bucurestiben csökken a gyermekparalízis járvány.** Bucurestiből jelentik: A gyermekközvérvány csökkenében van. Jelenleg összesen 137 a betegek száma.

— Nincs szó a kormány átalakításáról. Bucurestiből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter hazaérkezése után nyomban beszámolt a minisztertanácsnak külföldi tapasztalatairól, aztán megkezdte az 1928. évi költségvetés összeállítás munkálatait. A kormány általa kitévésről megjelent hírek időszerűtlenné váltak. A parlament megnyitása előtt semmiesetre sem kerül erre sor.

— Előkelő vadásztársaság szép zsákmányt ejtett Aradmegyében. Nagyszabású vadászatot rendezett tegnap az aradmegyei Székudvar község határában egy előkelő bucuresti-i társaság, Bratianu Dinu vezetésével. A vadászat szép sikerrel végződött és a társaság számos vadat ejtett el. A sikerért elismerés illeti meg Ciorogariu aradi vadászati főfelügyelőt, aki a vadászatot vezette.

— **Megkezdődött az aradul-nou (ujaradi) Kirváj.** Aradul-Nouról (Ujaradról) jelenti tudósítónk: Verőfényes, meleg nyári nap kedveskedett az ujaradiak vasárnapi „Kirváj” ünnepének. Dél előtt 10 órakor kezdődött az ünnepélyes nagymise, melyhez vig zeneszó mellett vonultak be a zsufozásig megtelt templomba az előtáncos párok, színes kosztümökben, bokráttán a fiúk, szájrétű viganóban, főkéntösen a lányok. Kijövetkor egy aradi filmfelvétel apparátusa már várta őket, hogy a megörökítésre érdemes jeleneteket el ne szalassza. Ebéd a „Jugendverein”-ban. A báránykisorsolás az Idén elmaradt, helyébe megtisztelték vele dr. Petz Leopoldot, aki annak busás árát már előzőleg leróta. Utána az első pár: Bellinger Franz és Hans Terézia megkezdtek a „Strauss tanz”-ot, ami jeladás volt arra, hogy most már szabad a tánc, sőt annyira szabad volt, hogy kétfőn d. e. 10 órakor, midőn e sorok íródna, még mindig tart.

— **Meghalt Keszler József.** Budapestről jelentik: Tegnap éjjel meghalt Keszler József, a legkiválóbb magyar kritikus, akinek a nevéhez fűződik Fedák Sári és Molnár Ferenc felfedezése. Keszler 82 éves korában hunyt el.

— **Méry Györgyöt visszavizsgálják a Lipótmezőre.** Budapestről jelentik: Megírtuk, hogy Méry György feltalálót letartóztatták, miután feljelentették, hogy találmányát többnek adta el. A világhírű Méry-Lámpa feltalálója évekig a Lipótmezőn volt és néhány héttel ezelőtt egy hónapra engedték csak ki, hogy különböző ügyeit rendezze. A vizsgálóbíró ma elrendelte Méry szabadlábrahelyezését, miután nem igazolódtak be az ellene emelt vádak. Méry kihallgatása alkalmával ismét zavatosan viselkedett, tiltakozott szabadlábrahelyezése ellen és azt mondta, hogy addig a fogházban akar ülni, míg teljes ártatlanságát ki nem derítik. Ha az ügyészség nem emel kifogást a vizsgálóbíró döntés ellen, Méryt visszavizsgálják a Lipótmezői elmeorvosintézetbe, miután az engedélyezett egy havi szabadsága már lejárt.

— **Egy Berlin felett repülő gép kénytelen volt a nyílt uccán leszállni.** Berlinből jelentik: Egy repülőgép tegnap nyílt uccán kényszerült leszállni. A gép öt utással szállt fel a tempelhofi repülőtérről, azzal a céllal, hogy körülrepülje a német fővárost. Motordefektus miatt azonban kénytelen volt a város egyik uccáján leszállni. Az utasok sértetlenek maradtak, azonban a leszállás alkalmával egy lárókelőt elgázoltak, aki könnyebb sérüléseket szenvedett.

— **Esperantisták figyelmébe.** Az aradi esperantisták fuzionált két csoportjának tagjai felkéretnek, hogy holnap, kedd este nyolc órakor a „Josif Vulcan” iskolában megjelenni szíveskedjenek.

— **Isodora Duncan halálautóját mesés áron árverezték el.** Párisból jelentik: Beszámoltunk arról, hogy Isodora Duncan, világhírű táncosnő halálos baleset érte autózás közben. Tegnap árverezték a táncosnő autóját. Nagy tülekedés folyt az autó megszerzéséért és végül egy amerikai ritkasággyűjtő vette meg 85.000 frankért azt a gépkocsit, amely a táncosnő halálát okozta.

— **Harmincöt álneve van és ezer szállodat fosztott ki.** Párisból jelentik: A rendőrség tegnap letartóztatta a leghírhedtebb szállodatolvaját, aki eddig körülbelül ezer szállodat kifosztott. Nevét senkisé ismeri, mert körülbelül 35 álnevet használ. Az apacsvilágban Dushiti gunynéven ismerték.

Erzsébet Mozgó

Az előadások ma, hétfőn délután 4, ½ 7 és ¼ 10 órakor a teremben és szép idő esetén 8 órakor a kerthelyiségben is pontosan kezdődnek.

BEN-HUR

filmremek! Világ sláger! Kibővített eredeti zenekísérettel.

Ne mulassa el megnézni! Pénztárnyitás d. e. 10 órakor!

Felkérjük a t. közönséget a délutáni előadások látogatására, hogy az esti nagy tolongás elkerülhető legyen. — Itt legyezzük meg, hogy ezen előadások is oly precízzen legyenek lefészve, mint az estiek.

Budapestben letartóztatták Rajna-Rosenthal Gyulát.

Édesanyja lakásán fogták el a detektivek. — Románia a sikkasztó timisoarai bankár kiadatását kéri.

(Az Aradi Közönség budapesti tudósítójának távirata.) Szenzációs letartóztatást eszközölt ma a budapesti rendőrség. A rendőrség ma letartóztatta Rajna-Rosenthal Gyula temesvári bankigazgatót, aki — mint emlékeztetés — körülbelül másfél évvel ezelőtt megszökött Temesvárról, miután három millió lejt elszikkasztott. A megszökött bankigazgatót Budapesten és Bécsen át egész Európában körözték, azonban eredménytelenül. Rajna-Rosenthal Gyula édesanyja Budapesten lakik és a detektivek állandóan szemmel tartották az uriaszony lakását, bizva abban, hogy fia meg fogja látogatni, vagy valamilyen módon elárulja fia tartózkodási helyét. A megfigyelést ma siker koronázta. Tegnap este megérkezett Budapestre a megszökött bankigazgató, aki természetesen anyjához szállt. A megfigyelő detektív azonnal értesítette a főkapitányságot, ahonnan detektiveket küldtek ki a bankigazgató letartóztatására. Rajna-Rosenthal láthatóan megdöbbent, amikor a detektivek beállították és közölték vele,

hogy a főkapitányságra állítják elő, de nem ellenkezett és szó nélkül követte a detektiveket.

A rendőrségen azonnal kihallgatták a sikkasztó igazgatót, aki eleinte azzal védekezett, hogy nem sikkasztott, hanem elszámolási differenciái voltak a bankkal és ezért vette magához a három millió lejt, amivel az egész világot beutazta.

— Hazajöttem, — mondotta — mert azt hittem, hogy már elfelejtették az ügyet.

A további vallatás során azután beismerette sikkasztásait, amelyekről részletes vallomást tett. Kihallgatása után közölték vele letartóztatását. Rajna-Rosenthal Gyula elfogatásáról a budapesti rendőrség táviratilag értesítette a timisoarai (temesvári) rendőrséget, amely azonnal megtette a lépéseket a sikkasztó bankigazgató kiadatása iránt. Rajna-Rosenthal jól ismert alakja volt a Bánságnak és mint a Szerb Takarékpénztár devizörje, nagy vagyont szerzett a konjunktúra idején. Szökése annakidején nagy feltűnést keltett. A viharos multu bankigazgatót Aradon is sokan ismerték.

— **Vizsgálat a városi tudószanatóriumban.** Az utóbbi időben olyan hírek terjedtek el a városi tudószanatóriummal kapcsolatban, mintha ott különböző szabálytalanságok történtek volna. Dr. Angel István polgármester vizsgálatot indított ebben az ügyben és annak lefolytatásával Pociolanu János szolgálati főnököt bizta meg.

— **Heltai Jenőt megoperálták.** Budapestől jelentik: Heltai Jenőt, az ismert magyar író, vársámap éjjel súlyos vakhélglyulladással megoperálták. Az operáció sikerült, azonban az író állapota változatlanul aggasztó. Az esti jelentések szerint Heltai Jenő állapota változatlan, csupán láza csökkent kevéssé.

— **A rendőrök véresre vertek egy magyarpárti vezetőt Jugoszláviában.** Ujvidékről jelentik: A választások lezajlása után a közeli Szenttamás községben fokozott erővel megindult a rendőri terror azok ellen, akik a Magyar Párt hívei. A rendőrség sorban idézte fel magához az ottani Magyar Párt vezetőit, akiket részint titkos összejövetelek tartásával, részint a szerbek gyalázásával vádolnak. Ebben az ügyben Pája Jánost, a szenttamási Magyar Párt 69 éves, köztiszteltben álló elnökét beiktarták és gummitokokkal addig ütötték a talpát, míg elájult. Pája, amikor eszmélethez tért, arra kérte a rendőröket, hozzanak kocsit, mert nem tud gyalog hazamenni. Erre azzal fenyegették meg, hogy ha nem megy gyalog haza, még egyszer megverik. A felháborító brutálisítás hírére dr. Strelitzky Dénes magyarpárti képviselő Szenttamásra utazott.

— **Felhívás Arad polgárságához.** Arad polgársága annak idején szintén üdvözölhette Ferdinánd király Őfelségét városunk falai között s így az erre a látogatásra vonatkozó adatok is meglesznek örökítve a most készülő „I. Ferdinánd király Őfelsége és a Bánság” című nagyszabású emlékműnkében, miért is felkéretnek mindazok, akik a királylátogatáskor vagy esetleg más alkalommal Őfelségével személyes érintkezésbe jutottak, vagy legmagasabb kitüntetésben részesültek, hogy az erre vonatkozó adatokat fényképpükkel együtt az emléklombum leendő díjtalan lekötésé végett sürgősen küldjék be Gradinariu Emil kulturtanácsnok címére Timisoara, városháza.

— **Dr. Lukács Jenő főorvos,** a német gyermekorvosok kongresszusáról visszatérve, ismét rendel. Bulevardul Regele Ferdinand 22. Telefon 7—93.

— **H. Sziklay Gizi Strada Cercetasilor (Szent Pál-uccai) tánciskolájában** október hó 3-án új kezdő táncolón kezdődik.

Poloskaitást, parkettaszurolást vállal LOVASKAROLY
Str. Cituz 111. (III-és-ucca), 4574

Gyilkosság vagy öngyilkosság?

Egy arad-gáji fiatalember rejtélyes halála

(Arad, szeptember 19.) Rejtélyes halálest történt tegnap Aradon Gáji külvárosban. Mester Illés fiatal iparossegédet, szüleinek lakásán tegnap este felakasztva találták. A konyha falába vert kampós szegen függött holtan, rémitő kinoktól esztorzult arccal. Teste még meleg volt, amikor ráakadtak, halála alig egy félórával azelőtt állhatott be. Azonnal értesítették a gáji rendőrséget és a hatósági orvost. A megejtett vizsgálat során megállapították, hogy a fiatalember tegnap délután egyedül maradt otthon. Családjának azok eltávózása után kijelentette, hogy valakit vár és ezért kell odahaza maradnia. Mester Illésről nem tudia elképzelni családja, hogy az öngyilkosságot miért követte el. Jókedélyű, életvidám fiatalember volt, aki sohasem tett említést arról, hogy öngyilkossági szándékai volnának. Tegnap is a szokásos jó hangulatban volt és nem tűnt fel szüleinek az, hogy otthon akart maradni, mert máskor is megtörtént, hogy várta barátait. A rejtélyes ügyben a legszelésebbkörű nyomozás indult meg.

Rádió-műsor.

Kedd, szeptember 20. Wien—Grác. 20.05. Népszerű zenekari hangverseny. — Pozsony. 17.45. Hangverseny. — Zágráb. 17. Hangverseny. — Milano. 20.45. Operaelőadás. — Boroszló. 20. Hangverseny. — Nápoly. 21. Hangverseny. — Prága. 20.10. Bendl-est. — London—Daventry. 22.30. Táncczene. — Leipzig. 21.15. Kamarazene. — Stuttgart. 21. Népszerű hangverseny. — Frankfurt a. M. 20.15. Kamarazene hangverseny. — Róma. 17.45. Hangverseny. — Berlin. 21. Dalok. — München. 21.45. Harmonium hangverseny. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.15. Zongorahangverseny. 20. Operaelőadás.

Tell Vilmos és Elsülyedt világ
szerdától az U R Á N I Á B A N.

Harry Liedtke-vel:

Farsangi varázs
látványos karneválfilm. Szerdától az aradi

Apolloban.

S P O R T.

A magyar bajnokaspiráns súlyos veresége.

Csehszág legyőzte az osztrák válogatottat. — Uj magyar rekord a magasugrásban.

Magyar ligabajnokság. Az osztrák—magyar válogatott meccstől már csak egy hét választja el a magyar sportköröket, s így érthető volt az az izgatott érdeklődés, amellyel a vasárnap-i mérkőzéseket kísérték. A csapatok, eltekintve a Hungária—Sabaria-mérkőzéstől, mindent a papíriormáknak megfelelően végeztek, a Hungária azonban saját otthonában katasztrófális vereséget szenvedett a kitűnő szombat-helyi csapattól, ami már a startnál megfosztotta attól a reménytől, hogy nagy áldozatok árán újraszervezett csapatával ez évben megnyerhesse a bajnokságot. Részletes eredmények: **Sabaria—Hungária 5:1 (3:1).** A Sabariának sikerült átvenni a Hungária által kezdeményezett tempót, s végig hatalmas iramot diktálva biztosan, s teljes megérdemelten nyerte meg a magas színvonalon mozgó küzdelmet. Goaljait Holzbauer (3), Mészáros és Stöfflán rugták, a Hungária egyetlen goalja Jenny érdeme.

Ujpest—Vasas 3:1 (2:1). Ujpest csapata jó formát játszott ki, a Vasas lelkesen védekezett.

Budai 33-asok—III. kerület 2:0 (1:0). A két rivalizáló budai csapat küzdelméből a feljavult harminchármasok kerültek ki győztesként.

Ferencváros—Attila 3:0 (2:0). A Miskolcon lefolyt mérkőzést 8000 főnyi rekordközönség nézte végig. Rázsó (2) és Takács lötték a goalokat.

Nemzeti—Bástya 1:0 (0:0). A Bástya le van törve, s így a Nemzeti szegedi győzelme nem meglepetés.

Bocskay—Kispest 1:1 (1:0). Ez a mérkőzés is a vidéki csapat pályáján folyt le, s az erőviszonyoknak megfelelően döntetlenül végződött.

Eropróba a bajnoki küzdelem előtt

Rossz auspiciumokkal indulnak az aradi csapatok az őszi fordulóban. — Bajnoksapatunk súlyos veresége.

A jövő vasárnap megindul a bajnokságért való küzdelem, de már most csatasorba álltak csapataink egyelőre barátságos mérkőzések keretében, azonban az ATE kivételével egyik sem mutatott kielégítő formát. Beszámolunk a következő:

Arad. AAC—Hakoah 5:0 (1:0). Gyenge nővő mérkőzés, amelyet az AAC fölényének megfelelően nagy goalaránytal nyert meg. A félidőben a Hakoah még ellentállt, de Szabó goalját nem tudta megakadályozni, a második félidőben aztán végleg visszaesett és Zsiga 4 goalt helyezett Deutsch hálójába. A mérkőzést Oravetz vezette.

Hakoah II.—AAC II. 2:1 (1:1).

Timisoara. TAC—AMTE 6:2 (1:2). Bajnoksapatunk Auer II. nélkül állt ki, de multheti formája után ez nem menti súlyos kudarcát. A félidőben még az aradiak voltak fölényben és Ladics, majd Stoffa goaljaival 2 goalélnyire tettek szert, ezután Possák fejelte a TAC első goalját. A második félidő elején Possák egyenlített, ezután az AMTE hátsorának gyenge játéka miatt visszaesett és a TAC Koroni, Possák, Farkas goaljaival, majd Auer I. öngooljával súlyos vereséget mért a piros-feketékre.

ATE—TMTE 3:2 (2:2). Egyenlő ellenfelek küzdölme, amelyből a tetszetősebb játékot produkáló tornászok kerültek ki, főleg Becker jó védeke következtében győztesként. Karlach goaljait Schwartz, majd Kaiser egyenlített ki, a második félidőben Tóth rugta a győztes goalt.

Kadima—Rapid 3:3 (3:1). Bajnoki.

Bucuresti. Kinizsi—Juventus 2:2 (1:1). A több tartalékkal kiálló Kinizsi nem tudott győztesként kikerülni a végig izgalmas mérkőzésből. A Juventus egyenrangú ellenfél volt. A

Kinizsi goaljait Wetzler és Teleky, míg a Juventus minkét goalját Dobó rugta.

Cluj. Romanla—Haggbor 3:2 (2:0). — **CFR—KMSC 1:1 (1:0).** Barátságos mérkőzések.

Oradea-Mara. Törekvés—Makkabea 10:0 (3:0). — **CFR—Amateure 2:1 (1:0).**

Salonta-Mara. NSCMT—Egyetértés 8:0 (4:0).

O Arad 100 kilométeres országúti kerékpár-bajnoksága. A Meteor rendezésében lefolyt verseny a Meteor két kiváló versenyzőjének, Rennichnek és Jankának párharcává zsugorodott, kik nagy térelőnyvel hagyták maguk mögött a mezőnyt. A verseny a finsben dőlt el a szívósabb Rennich javára. Eredmény: **Bajnok: Rennich (Meteor) 3 óra 37 p. 36.6 mp.** 2. Janka (Meteor) 3 óra 37 p. 37.8 mp. 3. Patzer (Meteor) 4 óra 40 p. 45 mp.

O Hazéna. TMTE—ATE 7:1 (3:1). Szép küzdelem után a rutinrozottabb timisoarai leányok kerültek ki győztesként az erősen feljavult ATE ellen.

O Csehszlovákia—Ausztria 2:0 (1:0). Prágából jelentik: A két csapat találkozásából a klasszissal jobb csehek kerültek ki győztesként. Silny lötte a félidő goalját, a második félidőben Kratochvill 11-ből biztosította a csehek győzelmét.

O Uj magyar magasugró rekord. Késmárky, a BBTE kiváló atlétájának rekordjavítási kísérlete sikerrel járt és 194 cm.-es ugrásával egy centiméterrel megjavította Gáspár rekordját. Marvalits diszkoszban 44.59 m.-t, Egyry 44.21 m.-t dobott. A súlydobást Darányi nyerte 14.69 m.-el. A csapatbajnokságok során a KAOE csapata 42.6 mp.-re javította a 4×100 m.-es stféta, 3 p. 24.6 mp.-re a 4×400 m.-es staféta rekordját, míg a 4×1500 m.-es stafétát az MTK csapata nyerte 16 p. 55 mp.-es rekordidővel. Az 5000 méteres csapatversenyt a MAC nyerte 33 ponttal. A 4×100 m.-es ifjúsági stafétát az FTC nyerte 44.8 mp.-es ifjúsági rekorddal. A 4×400 m.-es stafétabajnokságban a másodiknak beérkező BBTE csapatában futó Barsy 48.5 m.-es szenzációs időt ért el.

O Ausztria teniszcsapata győzött Budapesten. Budapestről jelentik: Tegnap fejeződött be a válogatott teniszmezőzés Ausztria és Magyarország között. A mérkőzésen Ausztria győzött 8:7 arányban. A legnagyobb meglepetést az okozta, hogy Artens osztrák bajnok vereséget szenvedett a magyar Takács-tól.

O Uj világrekord az 1000 méteres futásban. Párisból jelentik: Tegnap új világrekordot állítottak fel az 1000 méteres futás terén. Pelcer 12.25.8 másodperc idővel győzött Martin felett és új világrekordot állított fel. Martin 12.26 másodperc alatt futotta be az 1000 métert.

O Hosszu szünet után ismét megjelent az „Erdélyi Sport”, amely ez alkalommal is pontosan és részletesen számol be a legfrissebb bel- és külföldi sporteseményekről és aktualitásokról.

K Ö Z G A Z D Á S Á G.

A CFR. csődje.

Hétszázmillió lejfel tartozik az állam a belföldi piacon a vasut elleni követelések fejében. — Valeanu volt miniszter járadékkölcsön kibocsátását ajánlja.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata). Néhány nap előtt beszámoltunk arról, hogy a CFR valóságban a csőd, az anyagi összeomlás előtt áll, ma pedig Valeanu tábornok, volt közlekedésügyi miniszter mutat rá azokra a bajokra, amelyek a romániai vasut jelenlegi visszás állapotait előidézték. Eleshangu cikkében a volt vasutügyi miniszter igen érdekes adatokat közöl azokról a tartozásokról, melyek a CFR-t a belföldi piacon terhelik. Valeanu tábornok cikkében többek között a következőket mondja:

— Addig az időkig, amíg a vasutak a régi közigazgatási törvény értelmében állami intézménynek számítottak s költségvetésük egy részét képezte az állami költségvetésnek, tehát egészen az 1925-ben megszavazott törvényig, az állam volt köteles a vasut deficitjét fedezni. Pénzügyi nehézségek folytán az állam még ezeket a tartozásokat mindmáig nem tudta fedezni, úgy, hogy az állam ma a CFR tartozásával következtében 700 millió lejfel tartozik a belföldi piacon. Ennek az összegnek nagyrészt belföldi gyárosok követelik, akik különböző anyagokat és szükségleti cikkeket szállítottak a vasutnak. Többen ezek közül már 100 milliónak megfelelő összeget részint fel is vettek, vannak akik kevesebbet kaptak,

de minden szállítónak az állam már jelentős összegeket fizetett ki. Ezek mellett a nagyhitelezők mellett számos kishitelezője van az államnak, ugyancsak a vasuti háztartásból kifolyólag, melyeknek összege 100.000 lejnél kisebb, azonkívül számos hivatalnoknak tartozik az állam, akiknek az évek folyamán több ezer lejre rugott azoknak a mellékilletékeknek követelése, mit még nem kaptak meg. Mindezek a hitelezők ostromolják a minisztert és a vasutak adminisztrációját, hogy megkapják a nekik járó összegeket.

Ez az állapot tarthatatlan. Ha az állam különböző pénzügyi nehézségek folytán mind eddig nem tudta kiegyenlíteni ezeket a tartozásait, úgy hiszem, most elérkezett a pillanat egy alkalmas megoldás keresésére. Lehető volna például az, hogy az egymillió alul levő tartozásokat belefoglalják az állami jövő évi költségvetésbe, amely ezeket a fizetéseket el tudja viselni. A többi tartozásokat egy speciális állami járadékkölcsön kibocsátásával lehetne fedezni, mely kölcsön árfolyamának azonban a különböző állami járadékpapírok árfolyamával egyenlőnek kell lennie. Ez egy különleges belföldi kölcsön lenne, mely módot adna az államnak arra, hogy ebből a mai min-

P A T T és P A T A C H O N

Urániában

ma vetítik utóljára

PATT és PATACHON

házassága kaogtató vlgj. 7 felv.

Ezenkívül: **SNOOKI** majom az egyetemen. Barleszk 2 felvonásban.

Előadások 5, 7 és 1/10 kor kezd.

Jön! Az ismeretlen katona. Jön!

APOLLONBAN ma, kedden utóljára

LILIAN HARVEY és HANS JUNKERMANNAL

Házasságközvetítő nagybácsi.

Vigjáték 8 felvonásban.

Ezt megelőzi:

Ujpl Journal, a legújabb világeseményekről 1 felv. és Fatty és a gyermekkocsi 1 felv.

Az előadások 5, 7 és 1/10 órakor kezd.

Harry Liedtkével:

Farsangi varázs

Apolloban.

látványos karneválfilm. Szerdától az aradi

Megnyilt! Schnitzer és Hoffmann

Textil és női divat üzlete Str. Metlanu 7.

Legújabb szövetek, flanellek, vásznak, zephyrek nagy választékban érkeztek. Olcsó árak! Figyelmes és pontos kiszolgálás!

Megnyilt!

denki számára nehézségeket jelentő állapotból kilábaljon. A nagyhitelzők megtalálják a számításukat, mert hiszen az értékpapírok leszámításával legalább követelésük feléhez rögtön hozzájuthatnának, amely fölött ma egyáltalában nem rendelkeznek s ami nagyon hiányzik a belföldi iparban.

Az Erdélyi Bankszindikátus közgyűlése.

Kisebbségi pénzügyi panaszai. — A szindikátus a magánuzsora ellen.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójától.) Vasárnap tartotta ötödik közgyűlését az Erdélyi Bankszindikátus, amelyen a kisebbségi intézetek vezérigazgatói feltárták sérelmeiket és ismertették azt a mostoha bánásmódot, amelyben a kisebbségi intézetek a kormány részéről részesülnek. A szindikátus elnöke, Gyárfás Elemér dr. beszámolt a szindikátus működéséről és arról a lelkesedésről, amellyel a kisebbségi intézetek dolgoztak. Ismertette a nehéz helyzetet, amelynek dacára több intézetet segített a szindikátus, majd az aktuális kérdéseket, a pénzügyi, a kamatlábpolitikát és az új banktörvény problémáit tárgyalták le. Végül a magánuzsora problémája került szőnyegre és elhatározták, hogy felhívják a kormányt az adótörvény 29-ik szakaszának szigorú alkalmazására, amely ilyen módon megszüntetné a magánuzsorát. A határozathozatal után megválasztották a tisztikart, amely lényegtelen változtatásoktól eltekintve, a régi maradt.

Zürichben 3.21 a lej.

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 19.)
Kifizetések: Berlin 38.90, Amsterdam 65.55, Newyork 163, London 794.50, Páris 6.41, Milánó 8.92, Prága 4.84.50, Budapest 28.65, Zágráb 2.87.50, Bécs 23.05, Zürich 31.50. — **Áru:** Márka 38.80, dollár 161, angol font 790, francia frank 6.50, olasz lira 8.90, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 38.30, dollár 160, angol font 780, francia frank 6.20, olasz lira 8.40, cseh korona 4.70, pengő 28.20, dinár 2.70, osztrák schilling 22.90, svájci frank 30.50. — Irányzat: tartott.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Szept. hó 19.)
Kifizetések: Páris 6.37, Berlin 38.70, London 790.50, Newyork 162.25, Milánó 8.88, Zürich 31.37.50, Prága 4.82, Bécs 22.90. — **Valuták:** Napoleon 645, német márká 38.50, leva 1.20,

török lira 0.83, angol font 786, francia frank 6.40, svájci frank 31.40, olasz lira 8.88, drachma 2.14, dinár 2.88, dollár 160.25, lengyel zloty 18.25, osztrák schilling 23.30, pengő 28.75, cseh korona 4.81.

Zürichi tőzsdényitás. (Szeptember hó 19.)
 Berlin 123.45, Amsterdam 207.80, Newyork 518.50, London 2522.50, Páris 20.33.25, Milánó 28.25.50, Prága 15.36.50, Budapest 90.65, Belgrád 9.13.25, Bucuresti 3.21, Varsó 56, Bécs 73.10.

Zürichi tőzsdezárlat. (Szeptember hó 19.)
 Berlin 123.46, Amsterdam 207.80, Newyork 518.50, London 2522.25, Páris 20.33, Milánó 28.25, Prága 15.37, Budapest 90.65, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.21, Varsó 58, Bécs 73.10.

= Százmilliósi fizetésképtelenség Bucurestiben.
 Bucurestiből jelentik: A Lupta írja, hogy a főváros egy nagy gabona cége, amely több mint negyven éve áll fenn, bukás előtt áll. A cég több mint száz millió lejtel tartozik külföldi hitelezőknek. A nagyobb bankok, a legnagyobb megerősítést végzik, hogy a gabonacéget megmentésük a nagy krahától, mert attól tartanak, hogy a bukás más cégeket is magával sodorja.

= A legszebb chrysanthémum fajtákat ismerteti a Növényvédelem és Kertészet most megjelent legújabb száma. Cikkek között a gyümölcs eltartásáról, a facsemeték átültetéséről, a szüretelés hibáiról, a gyümölcsmagvak vetéséről, a zöldségfélék trágyázásáról, a must eltartásáról, a csalánosodásról, a növénynevelés jelentőségéről, kitanít a gyümölcsfák ültetésére, az oltványok vásárlására, a gyümölcszedés idejére, a zöldségszert őszi munkáitaira, a műtrágyák kiszórásának diszkrét őszi munkáitaira, a műtrágyák roszdabetegeire stb. A dusan illusztrált kiváló szaklapból egy alkalommal a Növényvédelem kiadóhivatala (Budapest, VIII., Rákóczi-ut 51. IV. 5.) kívánatra díjtalanul küld mutatványszámot.

= A Comlosul-Banatean-Nerau (Bánátkomlós-Nyerői) vasutvonal megnyitása. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a CFR. vezérigazgatósága 1927. szeptember hó 15-iki (csütörtöki) kezdettel jóváhagyta a Comlosul-Banatean-Nerau (Bánátkomlós-Nyerői) vasutvonal teljes forgalmi megnyitását. A forgalom kiterjed személy-, podgyász-, gyors- és teheráru-, darabáru- és teljes vagonáruszállításra. A menetrend megtekinthető a kamara hirdetőtábláján.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzura: Prefectura Judetului.

NYILTÉR. Szücs- és szörmeáru-üzletemet

a Strada Matei Corvin (volt Hunyadi-uccából) a Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 17. alá (Bárony-üzet mellé) helyeztem át.

További szíves pártfogást kér.

Antalfy Árpád, szücs.

5011

Intézetek, diákok és szülők figyelmébe!

A legnagyobb választékban és legjutányosabb árakon szerezhettek be:

előírás szerinti intézeti szövetek, sapkák és hozzávalók

Arad legrégebbi cégénél

Schäffer Henriknél

Bulevardul Regina Maria No. 25. (Bing-ház).

FIGYELEM! Állami tisztviselők és szabómesterek 5% engedményt kapnak. Ingross vételnél nagyobb kedvezmény. 4556

1044

Gyártja:

„POLYCHROM“

Festék-, Lakk- és Vegyészeti Gyár R.-T.

ARAD. Állandó szaktanfolyam tényszerűeknek.

Dr. szöveti női és férfi kockyúk, legjobb legolcsóbb, legnagyobb választékban

Ludovic Steinhübel

fabrika de manusi si bandaj, Arad, Str. Alexandri 1. (Salac-ucca.)

22 Kockyúk készítése és javítása. 22

„CHARLESTON“ angol- és francia-divatszalon Arad, Str. Barfü 9. (Rákóczi-ucca). Olcsó árak, pontos kiszolgálás. — Tanulóányok fizetésessel felvétetnek. 4609

ELADO

Vánator (Vadász. Jud. Arad) község szélén kastélyszerű épület. melléképületekkel. tizenhét és fél kat. hold területtel, amelyből tizenkét kat. hold prima szántóföld. Özv. Koller Pálné.

Bankkölcsönöket

1000 házakra, földekre, vagy egyéb ingatlanokra, 10,000 lejtől, 1 millió lejjig betáblázás mellett folyósítottok. HAASZ ALBERT Irodája, Arad, Str. Emleceou (Beák Ferenc-u.) 12. sz.

Bortermelők figyelmébe!

Sallaneky vizahólyag, préselt és ezaletoit vizahólyag, francia borderitü, gelatin, ezénsavas méz, ezüro-asbest, kenrud, kőpor, vészon-kénlap, ezinfaggyu, parafadugók olaszü beszereshelők Erdős Pál fűszerkereskedő cégnél Arad, Piata Avram Iancu No. 3.

HUNGARIA

Nagyszálloda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL“.

Ügynökök, házalók,

munkanélküli jobb iparosok is,

fölvétetnek

jobb jövedelmező cikk eladására. Calea Saguna (Választó-ucca) 54.

CONCURS.

Postul de Farmacist-şef, la Casa Cercuală pt. Asig. Sociale din Arad, devenind vacant pe data de 15. Octombrie 1927, se deschide concurs pentru complectare. Petitionari vor mainta cererile Direcţiunei Casei până la data de 5 Octombrie 1927, in care vor conţine următoarele acte justificative:

Diploma că este farmacist licenţiat.

Certificatul de cetăţenie Română.

Certificatul de moralitate.

Actul doveditor a situaţiei militare.

Act justificator că a practicat in ţară doi ani într-o farmacie in calitate de licenţiat in farmacie. 5010

URODONAL

az ifjúság ősforrása!

ORVOSI VÉLEMÉNY:
„Az URODONAL az emberi szervezetben bárhol fellépő húgysavat feloldja és erős hatása következtében megakadályozza annak képződését. Az URODONAL a húgysavaktól megtisztítja a gyomorfalak izomrostjait, a véredényeket, a tüdő csúcsokat, a bőrt és az idegeket; jótékony hatásával teljesen felrísztli és életre hozza a szervezetet. Ha annak életén vita tárgyat is képezhetette az URODONAL, kétségtelen hatása ma már elvitáztatlan.”

a meleg víz a cukrot, oly könnyen és szinte észrevétel nélkül oldja fel a húgysavat, Dobjátok el magatokat! a botot és mankót és egyenesedjétek ki, mint az ifjúságotok teljének idejében. Mert hála az URODONAL-nak, megtudjátok már emésztetni a húst és minden étket, ami ingere szemnek és szájnak. Az URODONAL hatása előtt a salicilios, colchicus és iodos orvosságok, — amelyek különben pillanatnyi enyhülést okoztak csupán — valóságilag eltörpülnek. Az URODONAL lefogyasztja, karcsúvá teszi az elhízottakat, a tehetetlenek visszanyerik életerejüket, a mondain nő, akinek a vérért megtisztította az URODONAL, visszakapja és továbbra is nagyszerűen konzerválhatja arcának úde bársonyosságát.
Kapható minden gyógyszerárban és drogériákban. 5000

Dr. BETTOUX,

montpellier-i orvosi fakultás tanára.
Chateau Laboratoriumok 2. his. Rue de Valenciennes, Páris.

Ehizottak, reumások, szívszélhűdése-
sek, köves lerakodásban, főfájásban, ki-
ütésekben, emésztési zavarokban szen-
vedők bizzatok: az URODONAL, miként

ROMÁNIAI VEZÉRKÉPVISELET DROGERIA „STANDARD” 2. STRADA ZORILOR BUCURESTI

Gallérokát

legszebben
mos és fényez

Knapp Sándor

kelmefestő és vegytisztító vállalat
Arad. Felvételi-üzlet: **Str. Bratianu
No. 11.** (Waltzer J.-u.) — Intézet:
Str. Ep. Radu No. 10. (Magyar-
uoca.) Saját ház. —: Vidéki megbiz-
sok gyorsan és pontosan elkészítetnek.

Utazó,

ki autóval utazik Regat és Bukovina ter-
ületre, képviselőt keres jutalékra.
**Fodor Andor, Arad, Str. 29. De-
cemvrie 2. (Hasszinger-u.) 10436**

Intelligens német hisasszony,

jobb házból 1—2 gyermek mellé
állást keres
mint nevelőnő úri családdhoz.
Leveleket „Hochdeutsch 22858”
jeligén Hermes Rt. Sibiu, továbbít.
„Hermes” 22858. 5002

Utazó

Drogna-vegyi szakmából
állást keres.
Merkerevéseket az Aradi Közlöny kiadója
1928. jellegével továbbít. 5004

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó
hétköznap 4, vasárnap 5 Lei, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lei. A legkisebb
hirdetés ára 10 szócig hétköznap 40, vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel ki-
vánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal
fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely ere-
dett alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig
veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézőkérésre válaszolunk. Ajánl-
atokat, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A
kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a ki-
adóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

Sápadt, vörözvény és gyöngye gyermekelnek nd-
junk a hiden év-
szak beállításával
EGGER EMULSIOT,
mely a legjobb oskamajójából készült. Kapható
minden gyógyszerárban és drogériában. 423

NEM BÁNJÁ MEG levél van az Aradi
Közlöny kiadóiban. 5013

ALKALMAZÁS.

IRODISTAKISASSZONYT keresek az on-
nali belépésre, aki a német levelezésben.
pénzkezelésben jártassággal bír és kau-
cióval rendelkezik. Ajánlatokat az Aradi
Közlöny kiadóhivatala továbbít. „Állandó
állás” jelige alatt. 5024

SOFFÖRNEK 3500 lei fizetéssel ajánl-
kozom. Cim az Aradi Közlöny kiadóh-
vatalában. 5003

DIPLOMÁS nyelvtanár: 4 nyelvet be-
szél, zongoraoktatást vállal, félnapra al-
kalmazást keres. Cimeket az Aradi Köz-
löny kiadóhivatala kér. 4998

KÖNYVELŐ, magyar, német levelező,
minden irodai munkát vállal. Cimeket
„Félnapra is” jeligére az Aradi Közlöny
kiadóhivatala kér. 4999

KERESK azonnalra, egy középkoru,
szolid izraelita leányt kis háztartásom
vezetésére. Zlocsover Mózesné, Radna,
5008

HÁZTARTÁS minden ágában jártas. In-
telligens urmó, anyahelvettesnek vagy
háztartásnőnek ajánlkozok vidékre. Meg
keresések „Intelligens” jeligére az Ara-
di Közlöny kiadóhivatala. 5018

MINDENES főzőné állást keres. Strada
Ioan Calvin 4. házmesternél. 5017

VÉTEL ÉS ELADÁS.

3-AS SZÁMU valódi Wertheim cassa el-
adó esetleg elcserelemn egy kisebbel.
Welsz és Haasz, Str. Románulul 12. sz.
5023

BÖSENDORFER salonflügel zongora,
írásasztalok, székek, asztalok, férfi ruhák
és kabátok, női ruhák, gyermekkoszik,
3x4 ebédli szőnyeg, Vákonyi poriszivó-
gép, gyermekjátékok, szekrények, antik
szalon, antik komódok, varróasztalok,
storeok, függönyök, asztalneműk, divá-
nyok, hintaszék, fotelok, díztárgyak stb.
eladó. Salgóné, Str. Consistoriulul 12.
(Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

NEW-HUDSON Birmingham, villághírű
motor-kerékpárok raktáron Magyarinál,
Arad, Str. Románulul 5. 4477

FÁSKAMRÁK és egy szín bádog tetők-
kel, ugyszintén használt ajtók eladó.
Értekezni délután 4—6-ig háztulajdon-
nál Str. Gr. Alexandrescu 18. (Bercsényi
M.-ucca). 5005

KOVÁCSÜLLÖT, 60—70 kg. súlyut meg-
vételre keresek. Bulv. Regele Ferdinand
13. sz. házmester. 5012

KÉZIMUNKA, ágyterítők, storeok eladók.
Plata Avram Iancu 17. I. em. 18. 4864

Férfi szövetek és szabó kellékek
feltűnő olcsó árak mellett.

Welsz Ármin Arad, Plata Avram Iancu
(Szabadság-tör) 18. 1029

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legolcsóbban

VARGA & ROSENFELD

villamossági vállalatnál ARAD, Központi szálló mellett.
Csillár raktár! Telefon 808.

ANTIK és modern butorokat, műtár-
gyakat, antik poharakat, márkás por-
cellánokat, antik sálakat, használt buto-
rokot, szőnyegeket, szervizeket, férfi
ruhákat, fehérneműket, stb. bizomány-
ba veszek, azok magas árban való
gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné,
Str. Consistoriulul 12. (Batthyány-u.)
I. em. jobb. 1000

CSERÉP 253 sz. duplafalcos,
vörös, legjobb minőségű,
legjutányosabb árban és
kedvező feltételek mellett

Pollak Sándor
gőztéglagyárban Aradon,
textilgyár mellett. 1028

ELLÁTÁS.

KISEBB gyermek teljes ellátását vállal-
lem. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatala.
5006

ÜZLETEK.

BULEVARDUL Regele Ferdinand 31. sz.
üzlethelyiség november elsejétől kiadó.
Felvilágosítás emelet. 5019

KÜLÖNFÉLÉK.

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR (Kerpel-féle) ál-
landóan bővül a legkiválóbb újonsá-
gokkal. 4654

UTLEVELEKRE ÉS EGYÉBB HIVATA-
LOS IGAZOLVÁNYOKRA

FÉNYKEPET

a legszebb kivitelben, gyorsan
és mérsékelt ár mellett a
FOTOFABRIKA

FÉNYKÉPÉSZET KÉSZÍT.
Str. Consistoriulul és Str. Mărășesti
(Batthyány és Kossuth-u.) sarkán. 5025

Keresünk

nőztárkezelésére 4 volgárit vézett
KISASSZONY
román nyelvet bírök és óvadékkal ren-
delkezők előnyben részesülnek.
KERESÜNK továbbá gabonaszakmában
jártas, kaulcióképes

Raktárakat.

Írásbéli ajánkozásokat „Megbízható”
jeligére az Aradi Közlöny kiadóhivatala
továbbít. 5015

Egy jömenetelű cukrászda

teljes felszereléssel, más vállalat miatt
Eladó.
Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatala, 5014

Muzsay József

Arad, a színházzal szemben.

Őszi és téli árjegyzék:

LEJ:

Iskola öltöny 1600	
Férfi öltöny tiszta gyapju	1750—
Férfi öltöny div. színekben	2450—
Sötét kék és fekete öltöny Ia.	2750—
Őszi felöltő	1950—
Uister double Ia.	2450—
Fekete téli kabát szörme	
sál gallérral	2650—
Fregoli raglán	2200—
Gummi kabát	850—
Bőr kabát minden színb. Ia.	4600—

Mérték szerinti szabóság!
Nagy posztó raktár!

Bosszuságot, időt és pénzt

takarít meg, ha külföldre való uta-
zása előtt utitervezh szükséges
mindennemű **felvilágosítást**
előre beszeres di. mentesen a

Hálókocsi Társaság (Wagons-Lits)
menetjegyirodájában Aradon, Bul. Regina Maria 18.
(Központi Tekerék épülete.) — TELEFON: 5—94.